

Universitätsbibliothek Wuppertal

Danielis Chamieri Delphinatis Panstratiæ Catholicæ, sive Controversiarvm De Religione Adversvs Pontificios Corpvs.

Tomis quatuor distributum. : cum indicibvs necessariis.

De Deo Et Dei Cvltv

Chamier, Daniel

Frankfurt, 1627

Liber sextus, De corpore Christi

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-914](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-914)

tantum: & velociter Theophylactus, τὸ βίβρατον ἔχει εἶναι τὴν αἰσθητικὴν μὲν παραλαβὴν αὐτοῦ: assumpta dicitur ad fidem faciendam resurrectionis. Itaque, quanquam illud de celestibus potestibus parum est firmum, tamen non sentit cum Papistis Cyrillus.

XV. Ambrosium fateor progressum ulterius; asserentem Deum vulnere caelo intulisse, ut Deo pretia nostrae libertatis ostenderet, talemque a Patre fuisse locatum ad dexteram. Quae utrum hyperbolice dicta sint, an ἢ τὸ πρῶτον, non facile dixerim. Nam quid erat necesse ostentare Deo cicatrices? aut cui bono? Veruntamen, quomodo cumq; Ambrosius sentit, non habet consentientes omnes Veteres. Vnius autem hominis privatam iudicium, nullam legem facit in Ecclesia. Itaque Augustinus, quantumlibet Ambrosii admirator, induci tamen non potuit, ut certum id ratumque putaret. Nam eo ipso quem citant loco, rem tantum ut verisimilem describit. Fortasse, inquit, sicut demonstravit Thoma, non credenti, nisi tangeret. Et videret: ita etiam inimicis suis vulnera sua demonstraturus est. Putavit ergo Augustinus se posse impune hanc opinionem in dubium revocare: quod quantum abest a negante? Itaque non credit esse articulum fidei. Nam ille profecto non solet de articulis fidei tam ricubanter loqui. Quid igitur habent frontis, qui haec placita sic vident, ut non assentientes damnent haereseos, atque blasphemias?

XVI. Aquinas, ut solet, totus est in coniecturis, quibus probet, non quidem certum esse, sed tantum conveniens Christum resurgere cum cicatricibus. Quae tamen ipsae adeo sunt leues, ut facile prodant ingenium Sophisticum, quale iam pridem habuerunt ij, quos Scholasticos appellant; qui supponentes id, quod suo tempore vulgo receptum fuit, satis habuerunt, dum quibusdam quasi coloribus fucarent, cum viderent non sufficere demonstrandae veritati, quam nullam haberent. Fuit ergo conveniens, inquit, animam Christi in resurrectione, corpus cum cicatricibus resumere. Primo, propter gloriam ipsius Christi, ut victoria perpetuo triumphum circumferat. Secundo, ad confirmandum corda discipulorum circa fidem resurrectionis. Tertio, ut Patri pro nobis supplicans, quod genus mortis pro homine pertulerit, semper ostendat. Quarto, ut sua morte redemptis, quam misericorditer sint adiuti propositis mortis indicibus, insinuet. Postremo ut in iudicio, quam iuste damnentur ibidem annunciet.

XVII. Nimirum (inquam ad primum) nouo quodam more Scholasticis, numquam nisi in umbra pugnantibus, licebit cicatrices appellare triumphum victorae! Quoniam, quae lo, aut vsu linguae, aut rationis argumento? Deinde, quam ineptum est, Deum, diuinum vestitum gloriae, mereri ex humanis nugis? An vero, quia non potest Pompeius satis magnifice triumphare, absque externi triumphandi indicibus, idcirco Dei quidem satis erit magnifica gloria, nisi habeat signum aliquod in oculis incursum? Et hanc ego appellem Scholasticam Theologiam: ac non potius anilem somniationem? Secundam rationem, absit ut improbem: tantum sequi nego referatas esse has cicatrices: sed saltem *εἰς τὸ πρῶτον* pro praesenti vsu, necessitate ostentatas.

XVIII. In tertio, rideamne, an luceam caecorum hominum stuporem? Quasi vero aut Christus quotidie, imo ad singula momenta, flectat genua, non usque preces fundat pro nobis ad Deum; instar Papisticorum Monachorum, qui sphaerulas precatorias, magnae pietatis indicia, circumgerunt, ut se non nisi numerato cum Deo agere probent? Aut Deus, apud quem, nondum natus, tamen ab initio mundi immolatus est agnus, novius egeat, novisque submonitionibus, alias totam redemptionis economiam misere obliuioni traditurus? Apage portenta. Imo neque aut sui, aut nostri causa, Deus vllis vel indignis, vel vitur monitoribus. In quarto, quos, quae lo, redemptos intelligit? Eosne qui in via? an eos qui in patria? Illos, absurdum: non enim vident stigmata. Nam eos qui aspiciunt in tabula, id est, Papistas, quibus nullus est in animo Christus, nisi ante oculos pictus; ego quidem non numerem in redemptis. An igitur istos? Quis ferat ad aeternam spiritualemque vitam translatis, non posse meminisse redemptionis suae, infinitaeque in ea peragenda misericordiae, nisi praeculis habeant illa stigmata, cum fideles in carne degentes, eam redemptionem, eamque misericordiam continuo celebrent, qui eas cicatrices nunquam oculis vsurparunt? Denique, nunquam credit Catholicorum quisquam in extremo illo iudicio egere Deum externis vllis adiumentis, ad declarandum iustitiam suae sententiae. Et si quid eiusmodi dici potest, sufficit, praesens ipse Christus, suum corpus exhibens videntem, etiam si non offenter nominatum cicatrices.

FINIS LIBRI QVINTI.

LIBER SEXTVS, DE CORPORE CHRISTI.

Caput I.

STATUS CONTROVERSIAE DE DOTIBVS CORPORIS CHRISTI.

De Dotibus Corporis Christi disputant quidam Papistae, non *περί τῶν* & propter eas ipsas: quomodo de aliis, quae per se constituunt controversiae caput separatim: sed propter Transubstantiationis commentum, cuius infinitis absurditatibus omni arte prouisum volunt. Itaque videbatur haec tractatio illuc potius reuocanda. Veruntamen, quia separatim a quibusdam agitur: & est etiam paulo prolixior, quam ut videatur, salua perpetua styli connexionem, tractari per accidens, habeat sane hic locum suum, bona cum lectoris venia. Nam & pertinet ad Incarnationis Dominicæ veritatem: quam factam rectam, in Ecclesiae fide, & praedicatione, conseruari imprimis interesse, probant tam vehementes & prolixa Patrum contentiones contra haereticos veteres. Quod si tam diligentes, imo tam religiosi fuerunt illi, certe ne nos quidem decet esse somnolentos: aut Papistis eadem veritatem prodere; quae olim doctissimi quique, & piissimi contra Euthychianos constantert tutati sunt.

I. Porro hanc Incarnationis Dominicæ veritatem, hoc semper sensu à Catholicis intellectam, ut Filius Dei ab aeterno verus Deus, in tempore factus sit homo; Homo autem verus, vere constans anima humana, & corpore humano, non solum quoad substantiam: sed etiam quoad proprietates. Hoc vero in confesso est: & quidem de substantia, ne hodie quidem est vlla controversia inter Catholicos & Papistas: sed tantum de quibusdam proprietatibus.

II. Catholici proprietates distinguunt, ut aliae sint essentiales: aliae vero accidentales. Illae, absque quibus corpus humanum non sit corpus: ut compositio, ut quantitatis dimensiones. Aut certe non sit humanum, ut membrorum constitutio & symmetria: & si quae sunt praeterea. Has omnes proprietates simpliciter & absolute fuisse à Christo assumptas. & quidem nunquam dimittendas; tam certum Catholicis quam quod certissimum.

III. Accidentariae possunt adesse atque abesse absque subiecti interitu: hoc est, ita ut non propterea corpus desinat esse corpus: aut etiam humanum: ut grauitas haec, tanta quanta in hominibus esse solet: & tarditas & mortalitas; & si quae sunt similia. De his antequam respondeant Catholici, distinguunt in Christo geminum statum. Alterum, inanitionis, siue humilitatis à conceptu ad mortem: alterum, gloriae siue exaltationis à resurrectione in aeternum. Nam, etsi post resurrectionem, manserit aliquandiu in terris, cum videretur nondum glorificatus: tamen quia cepit iam tum non esse mortalis; ideo facile hoc etiam spatium aecenseretur gloriae. Nunc ergo docent Catholici, has accidentarias proprietates vere assumptas à Christo in statu exinanitionis, easque omnes, excepto solo peccato: nempe, ut vere esset nostri similis. At postea in statu gloriae depositas: permutatasque contrariis gloriae conditionibus.

IV. Papistae aliter sentiunt, ut explicat Cotonus Institutionis libri 1. c. 3. Christum quatenus viatorem, habuisse corpus simile nostro in omnibus,

excepto peccato: at quatenus comprehensorem, habuisse qualitates corporis glorificati, non exercitio quidem, verum potestate. Et in Lemmate: Proprietates corporis gloriosi semper comites fuisse corpori Christi originaliter; aliquando etiam actualiter, tum quum esset mortale & passibile in terris.

VI. Quibus in verbis quid non miremur? Primo enim, qui potest eodem tempore concipi Christus, & viator, & comprehensor? Maxime in hac Controversia, quae est de dotibus corporis. Nam fuisse viatorem quidem ante mortem, & postea comprehensorem, cur Christo negemus, qui concedimus eundem fidelibus? Sed haec temporis diuersitas est contra Cotonum, asserentem eas dotes corporis, quas habent comprehensores, in Christi corpore semper fuisse, ut necesse sit Christum ab eo semper fuisse comprehensorem. At hoc qui potest, cum viatorum & comprehensorum status opponantur inter se, quomodo via & patria: hoc est, huius vitae miseria, & celestis beatitas? est omnino viator, qui tendit ad beatitatem: aut comprehensor, qui iam obtinet, quo tendebat. Et concipere iam aliquis possit, vnam eandemque personam, eodem tempore, aspirantem ad beatitatem, & beatitatem fruentem? Et quidem eadem ratione corporis Corporis, inquam, ratione: Imo ne Scholastici quidem tam fuere temerarij. *Christus, inquit Altenstaig, fuit Viator, & Comprehensor ante passionem. Quomodo, inquam? Attende. Nam secundum mentem plene videbat Deum: Corpus vero erat mortale, & passibile. Hoc vero est ex professo contra Cotonum.*

VII. Deinde, illud, non exercitio, sed potentia, quid est? An quomodo qui dormit Musicus, musicam habet in seipso potentia: nimirum proxime id est, habitu: quia eam artem ita callere vera, ut possit statim exercere: sed non exercet tamen: eo quod haec potentia, siue habitus, coarctetur, ut ne erumpat in actum exercitio? Et sine dubio ita Cotonus: ut explicet illud originaliter, quod est in Lemmate. At hoc Catholicorum dabit nemo.

VIII. Caeterum non omnes dotes siue proprietates veniunt in controversiam: verum sex duntaxat, impassibilitas, subtilitas, leuitas, splendor, inuisibilitas, localitas.

CAP. II.

De Impassibilitate, Subtilitate, Leuitate, Splendore Corporis Christi.

I. DE primis quatuor, id est, Impassibilitate, Subtilitate, Leuitate, Splendore, non est prolixum negotium: Nam in his probandis tam nullus est Cotonus, ut nihil supra. Impassibilitatem, inquit, Christus ostendit tum, quum corpus suum mortale dedit immortaliter; possibile, impassibiliter, sub quantitate, qualitate, & figura panis & vini Formam argumentum, quod Sophista neglexit: Quisquid datur mortale immortaliter, possibile impassibiliter, sub speciebus panis & vini; id habet in se originaliter impassibilitatem. At Christi corpus ita datum est. Ergo habuit in se originaliter impassibilitatem.

II. Imo, inquam, meræ praestigiae. Distinguendum enim fuit. Datur aliquid vel corporaliter, vel sacramentaliter. Si datum intelligitur Christi corpus

CAP. III.

De Inuisibilitate corporis Christi.

I. DE Inuisibilitate Cotonus disputat paulo prolixius. Nos ante omnia inuisibile aliquid obseruamus dici dupliciter: primo, per se, & ipsa sui natura: vt Deus, vt Spiritus sunt inuisibiles. Secundo, per acci-

II. Primum illi argumentum: a Verbis Christi Accipite, manducate: hoc est corpus meum. Hinc enim alterutrum constare, vel Christi verbum esse mendax: uel eius corpus esse inuisibile sub accidentibus panis & vini. At prius absurdum. Ergo, posterius verum.

III. Facilis responsio. Primo, non probari quaestionem: quae est de corpore Christi inuisibili per se. At hoc argumentum concludit duntaxat esse inuisibile, sub accidentibus panis & vini. Haec autem inuisibilitas est accidentaria: & facillima, non tantum in corpore Christi, sed etiam in quolibet. Nihil enim facilius, quam quiduis abscondere sub alienis accidentibus. Sic corpus reatum vestibus, laet obductum earum vestium colore. Sic Sol, propter umbram terrae, uideri nequit. Sic Rahab speculatores inuisibiles reddidit, Iosue 2. eos occulans sub stipula lini. Sic alia plurima. Quia & oi σάλληες, qui hostiam rodunt, facile delitescunt sub eius hostiae accidentibus. Quid mirum igitur, si sub iisdem accidentibus latens corpus Christi sit nobis inuisibile? Si tamen lateat: quod nunc in disputationem non uoco. Secundo, dico neutrum sequi. Nam & uerbum Christi est ueracissimum; utpote diuinum. Et tamen corpus Christi non est inuisibile sub speciebus panis & vini. Quia omnino non est sub iis: & Sacramenta nihil mutant in naturam eius sunt Sacramenta.

IV. Secundum argumentum ex Luca 4. Et surrexerunt, & eiecerunt illum extra ciuitatem, & deduxerunt illum usque ad supercilium montis, super quem ciuitas illorum erat edificata, ut precipitarent eum. Ipse autem transiit per medium illorum, ibat. Et Ioannis 8. Tulerunt ergo lapides ut iacerent in eum. Iesus autem abscondit se, & exiit de templo. Graece additur, quod neglexit uetus interpres: quum transiisset per medios ipsos, & progressus est. Hic Cotonus primo uiget in dicitur quam uocem Paulus etiam usurpat ad Hebraeos 4. cum dicit Christum διελθόντα τὰς ἕρην. Secundo, Christum hoc miraculo uoluisse suam Deitatem demonstrare; testibus Ambrosio, Euthymio, Thoma. Denique, exhibuisse sese inuisibilem, teste Theodoro Heraclensi, cuius locum exscripsit a Maldonato in Ioannis 8. Ἀνεχόμενον. σὺν εἰς γυνίαν τὴν ἐρημικὴν ἀπέσκιλλας: ἐδὲ εἰς οὐκιστὸν, ὡς ἀντὶς οὐθεὶν ἡρακλεῖος ἰδὲ μὲν ὀπίσω τὴν ἡμετέραν ἀπέσκιλλας. ἀπὸ ἐξουσίας ἡμετέρας ἔαυτον τοῖς ἐπιθετοῖς κατεπέσκει. Δὲ μὲν αὐτὸν μὴ ἐραμύθη, καὶ ἐξήλασε, καὶ παρέβη αὐτοῦ. Recepit, non continens seipsum in angulo: neque, ut quis posset praesens, in domuncula confugiens, ac ne quidem post murum columnarum, deflectens: uerum potentia Diuina inuisibilem seipsum insidiatoribus constituens per medium eorum non uisus exiit, & praeteriit eos.

V. Respondeo: primo, argumenti nullam vim esse. Quia nihil sit in contextu, quo inuisibilitas designetur. Itaque Maldonatus in Lucam. Quae le miraculum fuerit, incertum. Quid disertius? Imo, inquit Cotonus, τὸ διελθὼν. Imo, inquit Maldonatus, Verba tantum significant eum securum, sine ulla fuga, sine ulla festinatione, per medios hostes, graui, lentoque gradu processisse. Hoc enim uis mihi uerborum uidetur indicare, καὶ αὐτὸς διελθὼν Δὲ μὲν αὐτὸν ἰποδύσθη, & ipse (uel potius, ipse autem): est enim ocula quadam antithesis per medium eorum transiens, ibat, id est, procedebat, & securus gradiebatur. In omni lesum, & quidem magno nominis, & tantem omnia uocabula ipsum etiam illud διελθὼν ponderantem: & tamen nullam inuisibilitatem aduertentem. Factum male utcumque sit, habet Cotonus contra se testem, & quidem domesticum. Eo inuero, quid illud est διελθόντα τὸς ἕρην. An inuisibilem factum fuisse? Non est ausus dicere, ne miteret nos nolle credere.

VI. At Christus uoluit ostendere suam diuinitatem, esto inquam. Sed perga: Sophista. Ergo, inuisibile fuit eius corpus. Vnde hoc consequens? Aut quae vis conuenientiae? Quasi non omnibus miraculis, hanc ipsam Diuinitatis potentiam magifice ostentaret: an ergo in singulis inuisibilitatem quandam Cotonus obtrudet? Nugae: Iansenius Concordiae cap. 54. Se tantum seruat, & manibus illorum eripit, id est, mirabili quadam potentia sua ostensione, quae illos, si uellent, ad penitentiam commouere posses. Seipsum autem mirabiliter liberaturus, non se uertit in auem, aut serpentem, aut aliud praestigij genus, sed diuinam plane, & se dignam uirtutem ostendit. Haec enim cum Cotonus. Sed postea. Potest autem hic transitus dupliciter intelligi contigisse, aut per hoc, quod illorum mutauit, uel obstupescit sensus, ut uult Beda, adimendo scilicet illi uires: aut per hoc, quod se illi inuisibilem reddidit. Ergo, inquam, non necessario concluditur inuisibilitas, quod uoluit Cotonus.

VII. Secundo: Concedo inuisibilitatem. Video enim, si non necessarium, certe uerissimile: nec uelim Theodoro fidem penitus detogare. Quid tum autem? An obliuiscitur Cotonus se agere, non de quacumque inuisibilitate, sed de originali; hoc est, quae otitur ab ipso corpore? At haec quomodo eruitur ex iis locis? Certe Theodorus non simpliciter dixit ἀόρατος, sed εἰσπετινός, τὸς ἐπιβουλοῦς. Salmero tomi 4. tract. 12. Transiit per medium illorum, uel ad tempus excacando illos, ut uiderent transuentem, quem admodum Angelus ciuis Sodome, Genesios decimo nono: uel circumdedit se nubecula obtegente ipsum, ut cum ascendente nubes suscepit ab oculis spectantissimum: uel, ut

corpus sub speciebus panis & uini corporaliter, negatur assumptum; quo praesupponitur crassum illud Transubstantiationis commentum, quo nihil uidetur orbis absurdus. Sin autem intelligitur datum sacramentaliter, tum negatur maior. Sacramenti enim ratio nihil mutat in re quae significatur: sed tantum in re quae significatur, addit relationem; quae tum incipit esse alia, ut fiat signum. Tum etiam alia ratio est negatae maioris: quia aliud est passibilitas, aliud ipsa passio. Illa est potentia patiendi: haec autem actus. At certum est tum non desinere potentiam, cum nullus est actus. Enimvero Christi corpus tum quum euasit per medios insidiatores, Luca 4. nihil passum est, & tamen tum re uera & potentia proxima erat passibile. Hoc est, poterat pati id ipsum quod aduersarij cogitabant. Itaque, subduxit se. Luditer ergo Cotonus in uocabulis. Nam certe impassibile dicitur, non id quod nihil patitur: sed id potius quod nihil potest pati: quod de Christo non probat.

III. Transeo ad subtilitatem. Hanc Christus, inquit, minimum sexies exercuit. Primo, cum natus est de Virgine: secundo cum transiit per medios inimicos, Luca 4. tertio, cum egressus est de sepulchro: quarto & quinto, cum ostis clausis uisitauit Apostolos bis: Ioannis 20. sexto, cum ascendit supra caelos.

IV. Sed haec rursus nulla sunt. Nam prima obseruatio est nugatoria: quia in dubio, prout libro praeced. disputatum est. Tertia, quarta, quinta, & sexta, inuiles: quia pertinent ad statum gloriae. Contigerunt enim post resurrectionem, quum exuta est mortalitas, depositusque status exinanitionis. Non sequitur autem, si tum subtile fuit Christi corpus, semper etiam fuisse. Secunda autem, quid habet, quae so, uirum? Transiit Christus per medios inimicos: Ergo habuit corpus subtile. Ego uero nullam video vim consequentiae. Nam in Actis lego Petrum διελθόντα Δὲ πάντων: Et nemo tamen affingit illi subtilitatem. Imo ipse Christus, Luca 19. διελθὼν τὸν ἕρην: nec tamen subtile corpore. Enimvero absit ut negem miraculum. Sed hoc miraculum in eo fuisse, ut rediretur corpus ad subtilitatem, qualem habiturum erat in gloria: hoc uero nemo adhuc inuentus, qui diceret: aliqui tantum, qui ad inuisibilitatem: de qua postea. Et quid opus erat, quae so, subtilitate? Nisi forte imaginetur Cotonus penetratos fuisse singulos adstantium in ea turba: quod ridiculum.

V. Leuitatem ostendam Cotonus dicit, cum, quum Christus super aquas ambulauit: & cum euanit ex oculis discipulorum.

VI. Respondeo: euanuisse Christum ab oculis discipulorum; non nisi post resurrectionem. Itaque, nihil ad rem, Quamquam, hoc ipsum, quid sit, proximo capite ex uterendum erit. Ambulasse super aquis scio: sed nihil sequi video. Nam & Petrum itidem ambulasse certum: nec tamen quiscquam colligit originaliter habuisse leuitatem in suo corpore. Imo Hieronymus ad Pammachium Epistola 61. Petrus super aquas ambulat graui & solido corpore. Maldonatus ipse Iesum non concedit Christi corpus factum leue. Quod ego tamen non negarem simpliciter. Libenter enim concederem factum leuius. Nam & corpora sic uulgo natant plurima. Imo, si ars & exercitium efficere possunt, ut humanum corpus, quod sua grauitate petitimum aquarum, aquis tamen superster, non mutata qualitate, cur non multo magis efficiat potentia Diuina?

VII. Quid? quod non desunt, qui miraculum factum dicant in ipsis aquis factis solidioribus? Hieronymus ab ipso Cotonus recitat. Tu praesere, & illico solidabitur unda. Et commentarij nescio qui Vaticani. ὡς Θεὸς ἐπιβουλοῦν ἄνω τὸν ἕρην, καὶ καταπέτρε ἰπὸν τὸ ὕδωρ. Tanquam Deo substratum est ei mare: & ambulabat super aquas. Quomodo Theophylactus, καὶ ἐπιβουλοῦν Πέτρον τὸν ἕρην. Substravit Petro mare. Salmero hanc numerat secundo loco inter varias huius miraculi rationes; tractatu 29. tomi 6. ut ne Sophista stomachetur Caluinum in eam esse sententiam.

VIII. Sed contra Cotonus. Non sic, inquit. Nullum enim maius fuisse miraculum, quam cum hyperborci, & ipsi ambulant, & carros ducunt super maria glacie concreta. Itaque, negat intelligendos illos auctores, quasi reuera solidatas aquas dicerent: sed Christum in iis ambulasse quasi solidatis.

IX. Imo, inquam, abutitur lectorum patientia Cotonus. Enimvero, si huic audaciae locus datur, quae non eludentur miracula? Imo, hoc ipsum facile, etiam si datur corpus effectum leue. Tam enim non est mirum corpus effectum leue, aquis supernatare; quam super aquas solidatas hominem incedere. Et quomodo, et si miraculum nullum sit in eo, quod corpus leue ambulet super aquas; est tamen non paruum in eo, quod corpus factum est leue. Ita, et si nihil mirum, ambulare homines super aquas solidatis, tamen non nisi miraculo aquae fuerit solidatae. Vnde Theophylactus, ἐπιβουλοῦν Πέτρον τὸν ἕρην, καὶ καταπέτρε τὸ ὕδωρ. Substravit Petro mare, ostendens suam potentiam. Est uero nimia Cotonus contentia, cum sperat se effecturum, ut quod illi interpretes dixerunt, id non uideantur dicere: & nos suis contentis olus fidei habituros, quam ipsissimis uerbis quae legimus. Enimvero non tam durus Salmero, qui ingenue agnoscat quosdam uelle. Viderit Cotonus. Quamquam ego quidem non cred derim, soliditatem illam ita intelligendam, quasi reuera gelu aliquid effectum esse; sed aliqua alia ratione, quae Deo ipsi sit cognita. Imo ego huc potius inclinarem, ut neque in aquis seorsim, neque in corpore mutationem ullam factam agnoscerem: sed potius in utroque: & effectum diuinitatis, ut contra ordinem naturae cohiberetur effectus ponderis: sic, ut quantum uis graue, non mergeretur tamen: quam sententiam Salmero etiam non omisit.

X. Superest splendor. Is, inquit, exferus est in monte Thabor: tum, quum inter duos, Moisen & Eliam, Christi factus est uultus splendens ut sol; & ueltes candentes instar niuis.

XI. Atqui hoc miraculum est: ideo consequentia nulla. Non enim, si miraculo factum, ideo corpus Christi eum splendorem habuit originaliter. Imo ueltes etiam mutatae, ac candidatae instar niuis: siue luminis. At hoc uerum, hunc in illis candorem fuisse originaliter? Quod si absurdum: certe illud non necessarium: ut mollissime loquar.

estantur Beda, Albertus, & Nicolaus de Lyra, adhasit in saxo supercilij illius...

VIII. Porro, si ea inuisibilitas fuisse in ipso corpore; imo ab ipso corpore...

IX. Tertium argumentum, & quidē Cotonno palmarium, ex 24 Lucæ, & ipsi euannit ex oculis...

X. Respondeo, τὸ ἀφανὲς proprie ac directe esse τὸ μὴ φανερόν, id quod non apparet...

XI. Huius interpretationis argumenta nobis duo: Prius ab ipsa phrasi. Non enim ἀφανὲς dixit Lucas simpliciter...

XII. Alterum argumentum, ab usu Græcorum, apud quos ἀφανίζω, ἀφανίζω, cognata vocabula...

XIII. Secundo, ἀφανής, Euripides Helena, κενὸν ἀφανὲς οὐδὲ δέμας. Ille nusquam apparere cum coniuge dicitur...

XIV. Restat ἀφανής: ne vitiligatores Sophistæ calumnien: ut cognata, at non eadem vocabula...

eis πὶ ἀφανὲς ἐβήσθη ὁ ἄγγελος. Quid iam superest? An ipsam phrasin ἀφανὲς ἐβήσθη...

XV. Nempē igitur vera est & recta interpretatio: subduxit se: quantum uis rideat Maldonatus...

XVI. Hactenā argumenta Cotonij. Nobis facile transfigitur res tota; qui pro certo ponimus corporis Christi naturam non esse aliam quā ueri corporis...

XVII. Argumentum secundum: Nullū per se inuisibile est coloratum. At corpus Christi erat coloratum...

XVIII. Argumentum tertium: Qui quid habet in se originaliter inuisibilitatem id est per se inuisibile...

XIX. Minor probatur: Quicquid est per se inuisibile, aut nunquā apparet, aut non nisi per accidens...

XX. Adde veteres, Nazianzenum Epist. ad Cleodonium. ἄλλο μὲν ἐστὶ τὸ εἶναι ὁμοίον, ἄλλο δὲ τὸ εἶναι ὁμοίον...

CAP. IV.

De Localitate eiusq; argumento ab Omnipotentia.

I. DE localitate longe animosior contentio est: quanto propius artem lapides, ut dixi Disputarunt...

XX. Enimvero, quod ea negat posse clare reduci ad ea quæ implicat contradictionem, primo frustra est. Quid tum enim, si non clare, dummodo certe? Non enim omnis veritas semper est clara, & perspicua: nec tamen desinit esse veritas. Deinde falsum est. Nihil enim in natura magis perspicuum, quam contradicere ipsum sibi, qui dicat, corpus nullum occupare locum, plura corpora esse vno loco: vnum corpus esse in pluribus locis. Atque adeo horum fides postremo tandem sollicitata est à recentioribus Papistis, & maxime recentissimis Iesuitis, eorumque discipulis, & quidem immutatis peruersisq; humanioribus disciplinis, vt merito dicamus nunc eorum esse nouum rerum ordinem. Nam olim ex nimia Aristotelis admiratione, Scholastici totam pene Theologiam corruerunt, reuocata ad axiomata Philosophica, quæ illis in ore erant longe frequentiora, quam Scripturæ. At nunc, ex stulta persuasione Transubstantiationis, Iesuitæ naturalem disciplinam impugnant, & inuertunt, & monstris replent; qualia nunquam vel Epimenides somniauerat.

XXI. Secunda instantia rursus Bellarmini: Alterum nostrum principium esse: eam veram esse doctrinam, quæ Deum exaltet, & hominē deprimat: falsam contra, quæ hominem exaltet, Deum deprimat. At qui dicit, inter ea quæ Deus potest, esse etiam, ponere vnum corpus in pluribus locis, hic Deum exultat, & hominem deprimat: quum fateatur plura posse Deum facere, quam nos intelligere: qui autem negat, Deum deprimat, & hominem extollit, cum dicat Deum non posse facere, quod homo non potest intelligere.

XXII. Respondeo, absurditatem huius argumenti facile deprehendi, quod eodem ipso probetur, Deum posse facere ea quæ contradictionem implicat: quod tamen Bellarminus, reliquique Papistæ, concedunt esse falsum. Nam certe forma eadem erit: Quæcunq; doctrina Deum exultat, hominem vero deprimat, ea est vera. At, quæ doctrina docet Deum posse contradictoria, Deum exultat, hominem deprimat: ergo eadem vera est. Et minor eodem modo confirmatur, quia fateatur Deum plura posse nos intelligere. Cum igitur illa conclusio abhorreat à vero: tum necesse est falsissimum esse argumentum: quantumcumq; in eo spem posuerit sophistarum nominatissimus.

XXIII. Itaque respondeo, illud principium apud nos nullum esse. Viderit Bellarminus, vnde sit piscatus. Ego certe apud nemiā vñquā legi, præter vnum Sanctissimum, qui meritis est sua petulantia, suis imposturis, vt minime omnium in nostris numeratur. Enimvero ille Repetitionis 4. cap. 7. cum obseruaret, in questione de corpore, vtrum possit circumscribitur localiterq; constitui in pluribus locis; alios negare, alios affirmare: *Hos potius sequendos, inquit, vel hæc ratio persuadebit, quod in controuersia religionis probabilior haberi debet opinio, quæ sensum & naturam deprimat, Deumq; contra extollit, modo alias non aliquod ex Scripturis inuenias impedimentum.* Et c. 4. hoc eodem fundamento nixus, eo progreditur, vt ne contradictoria quidem eximat ab Omnipotentia. Verba audi, iam si posuerit *tur à nobis, quam late patere credamus Dei potentiam, & an saltem ab ipsa eximamus, quæ in creaturis manifestam contradictionem sensus communis concipit includere: respondemus nos quidem istā nos excipere: quoniam scimus Deum plus posse quam valeamus intelligere: quo ipsum priuamus, si tantum illi permittimus, quæ facta possibilia apprehendimus: imo tum demum magnitudinem Dei veneramus, quo magis ad ea, quæ nobis apparent impossibilia, extendimus.* Hæc Sanctissimus; ille scilicet religiosissimus Episcopus Ebroicensis. Ab hoc debuit Bellarminus argumentum suum sumptum profiteri, non nobis imputare, non nostrum principium venditare: vt probaret se vel aliud agere, vel certe perperam agere. Vnum illi concessimus libentes: eam esse doctrinam falsam, quæ quomodocumq; tandem Deum deprimat: sed eam veram continuo; quæcunq; Deum exaltet, nō obinebit à nobis.

XXIV. Quamquam his axiomatis Deum exaltati, non debuit tam facile sperare se obtenturum à nobis: nunquam agnitis Deum exaltatum iri vllis mendaciis, neis quidem quæ de eo videbuntur magnifica prædicare. At hæc non possunt non esse mendacia, quæ de eodem simul ponant esse, & non esse: quod manifestum in his axiomatis; quæ ponunt corpus manere verum corpus, sublata tamen eius definitione. Cum tamen olim apud Patres solenne fuerit axioma, *ὅτι ἰδιότητι ἀνάγκης, ἰσχυρῶς φησὶς ἀεὶ ἔχει.* *Proprietates quæ tollit, vtrūq;.* In Christo scilicet, naturam negat. Quid? quod ne hominem quidem deprimunt? permittunt enim impune de Deo garrere; iusq; Omnipotentiam pro arbitrio metiri, & producere: atq; inde sua quælibet somnia confirmare.

XXV. Tertia instantia negat assumptionem, quæ posuit hæc axiomata implicare contradictionem. Impugnant ergo variis conatibus Bellarminus: Illa implicat contradictionem, quæ pugnant cum essentia rei: ita vt dicatur res esse, & non esse. At esse in loco, non est de essentia corporis: sed quid extrinsecum, & accidentarium. Ergo, non repugnat essentia corporis, esse in vno vel in pluribus locis. Suppleo defectus formæ: Quæcunq; implicat contradictionem, dicunt rem esse, & non esse. At corpus esse vno vel pluribus locis, non dicit rem esse, vel non esse. Ergo, corpus esse in vno vel pluribus locis, nō implicat contradictionem. Probat minor: Quæcunq; dicunt rem esse & non esse, sunt de essentia rei. At esse in vno, vel pluribus locis, non est de essentia rei. Ergo, non dicit rem esse & non esse. Probat iterum minor, quia esse in loco non sit de essentia corporis, sed quid accidentarium.

XXVI. Respondeo, rem duplici posse notionē concipi, vel incomplexam, vel complexam, vt loquuntur Scholæ Logicorum. Incomplexam dicunt, rem simplicem, quæ sit subiectum enunciationis; vt cum dico, parietem esse album: tum paries res est incomplexa, siue terminus incomplexus. Res autē complexa erit totū illud enunciatum, paries est albus; cum non parietem seorsim considerat quis, sed vtrūq; simul, parietē album. Hoc posito, si rem incomplexam Sophista dicat; negatur prima propositio. Quia nō tantum in iis est contradictio, quæ tollunt rem: sed etiam sepe, quæ eandem ponunt: vt qui parietem dixerit esse album & nigrum; certe parietem nō negat esse, sed tantum ponit, contradicit tamen: sed tollens rem, siue terminum complexum, & quidem tam seorsim mentitur, qui album dicit & nigrum, quam qui simpliciter parietem esse & non parietem. Sic in hac controuersia; quia corpus significat creaturam, quæ vno tantum

est loco: si quis creaturam asserit, esse in vno & pluribus locis, tum vero ille, etsi nō vigeatur eo capite, quod dicat creaturam esse & non esse, quod re ipsa facit, tamen effugere non potest, quin contradictionem implicet in termino complexo, hoc est, neget creaturam esse in vno loco, & non esse in vno loco: quia contraria sunt esse in vno loco, & in pluribus locis.

XXVII. Secundo, de re etiam incomplexa, nego assumptum illud, Corpus esse vno vel pluribus locis, non dicit rem esse & non esse. Et contra verum esse dico, eo ipso negari corpus esse corpus: quia proprietatibus sublatis essentialibus, res ipsa tollitur. Est autem essentialis proprietat, non tantum corporis, sed etiam cuiuscunq; rei finitæ, vt sit in vno suo loco, quod postea disputandum erit.

XXVIII. Bouerius agit distinctius, duplicem esse rerū repugnantiam, formalem, aut virtualem. Illam, cum res rebus secundū se suisq; effectibus opponuntur, vt album & nigrum, calidum & frigidum. Hanc vero, cum non secundum se; sed tantum secundum effectus: vt si sol in ligno vermem generat; & aquæ oppositam aliquā formam efficit: ut si sol in ligno vermem selegit: ego facilius ex ipsorum Papistarum doctrina, qui sacerdotium & matrimonium pugnare dicunt: quia illud vacari velit perperis precibus; hoc vero abducatur a perpetuis precibus. Hæc posita distinctio: quaerit vtro modo contradictionem dicamus implicari: An ex repugnantia formali? At hanc negat esse: quia locus non sit de natura corporis. An igitur ex repugnantia virtuali? At ex ista negat fieri contradictionem: quia videlicet Deus possit suspendere, & impedire effectus quantumcumq; rerum.

XXIX. Scilicet ostendenda fuit Capucinorum eruditio: intererat enim multum sciri huic hominum generi esse non minus acuta ingenia, quam altas cuculorum pyramides: Geminam, inquit, repugnantiam, formalem, & virtualem. Esto sane: sed quid hoc ad rhombum? At qui de contradictione agendū fuit, longe alio negotio. Nam repugnantia vtriusq; binas res comparat, de quibus prædicentur contraria, siue formæ, siue effectus. Sed contradictio non nisi singulas; de quibus isdem eadem affirmantur, & negantur. Itaque in contrarietate, non tantum illa virtuali, sed ne formali quidem, vlla contradictio aut est, aut esse potest: nimirum, quia vtriusq; pars vera, quod fieri non potest in contradictione. Quare hæc Capucini *ἀγνοοῦσι*, de aliis interrogata, de cepis responderet.

XXX. Petrus Michaël sic argumentatur: Quod humanum ingenium potest concipere, Deus potest facere. At homo potest concipere quantitatem absq; vno loco. Ergo, Deus potest facere quantitatem corporis absq; vno loco. Probat minorem: quia quantitatem corporis potest definire absq; occupatione loci. Est autem definitio instrumentum, quo ingenium nostrum naturam rei concipit.

XXXI. En consensum. Paulo ante Bellarminus numerauit hanc questionem inter ea quæ superant captū intellectus humani. Nunc Michaël contra, in iis quæ idem ille intellectus potest concipere. O Sophista, vt importune luditis! Sed respondeo, distinguendū. Nam animo concipere, aliquando significat tantum imaginari: aliquando autem rei veritatem contemplantur. Priori notione, negatur maior: id est, posse Deum efficere, quæcunq; homo potest concipere, id est, imaginari. Et sane non defuerunt inter Scholasticos, qui imaginati sint Deum posse peccare: nec nulli hæretici ausi dicere Deo esse membra instar humana. Quid? quod Caronæus imaginari potuit, posse Deum vniuersam suam essentiam contrahere ad vnius Geometrici puncti quantitatem? Et Aliaensis, Occam, Maior, Almainus, atq; alij, concipere potuerunt posse à Deo produci aliquid actu infinitum, testibus Coimbricensibus in tertium Physicorum, quaestione secunda de Infinito. Quæ portenta sunt imaginationum. Itaque sanior Sapetus in Aphorismis contraxit Axioma, Posse Deum facere quicquid intellectus non errans potest concipere.

XXXII. Altero modo: Contemplatio vel est abstracta, vel concreta. Hæc, quæ res quasq; contemplatur, quales actu existunt in primis substantiis. Illa vero, quæ res vi rationis abstrahit ab indiuiduis, siue à materia; & ita format sibi entia rationis. Dico igitur, Deum & posse facere, & reuera facere quæcunq; sic contemplatur homo; nimirum, vt sint secundum eam rationem, secundum quam in contemplationem veniunt. Nam etiam realia efficit realiter: entia rationis abstracte. Sed entia rationis si efficiat realiter, implicabit contradictionem. Est autem quantitas absque loco, merum ens rationis: vt lux absq; aère, color absq; corpore, doctrina absq; mente: numerus absq; indiuiduis.

XXXIII. Sanctissimus tonat altius, & mire declamat in eos, qui nolunt Omnipotentiam Dei proferri in infinitum, ne subductis quidem contradictionibus: sed hæc nos provincia defuncti sumus proprio loco in attributis Dei: vt non sit necesse nunc iterare laborem. Hactenus de Omnipotentia. deinceps de Theibus.

CAP. V.

An corpus possit esse sine loco.

I. Prima Thesis erat, Posse corpus esse sine loco, asserentibus nunc Papistis: Catholicis contra negantibus.

II. Primum illorum argumentum. Summum cælum est sine loco. At summum cælum est corpus. Ergo, corpus potest esse sine loco. Assumitur manifestum est. Maiorem probant tū auctoritate Aristotelis, qui 4. Physic. 5. ὁ ἄσπερος, ὁ πῦρ ὁ ἀέρας, ὁ ἀπὸ τοῦ πῦρος ἐστὶν. Cælum non est alicubi totum, nisi in vno loco: tum eiusdem ratione gemina. Priore: Quicquid est in loco, continetur aliquo corpore. At cælum nullo corpore continetur, quia extra cælos nullum est corpus. Ergo, cælum non est in loco. Altera. *τὸ πῦρ οὐκ ἐστὶν ἐν οὐρανῷ, ἀλλ' ἐν παντί.* Quicquid est alicubi, est aliud ab eo in quo est. At cælum non est aliud ab eo in quo est. Ergo non est alicubi. Probat minor: quia vltimum cælum nihil est.

III. Respondeo: primi syllogismi maiorem esse falsam. Doceo ratione. Si cælum non est in loco. Ergo, nullus locus esset supra cælum. At hoc falsum, ergo & illud. Consequentia patet; quia cælum qui dicitur esse sine loco, intelligunt ratione aëtheris supremi, qui nullo loco circumfundatur. Assumptum autem probatur; quia si nullus sit supra cælum locus: ergo

nis: omnino necesse est, molem esse de essentia quantitatis, contra quam putavit Bellarminus.

VI. Secundum argumentum, ab exemplis non occupati loci: quæ nos tamen negamus esse vlla. Sed, excutiamus singula. Primum Matthæi 19. Marci 10. Lucæ 18. Facilius est camelum per foramen acus transire, quam diuitem intrare in regnum caelorum, & cum Apostoli dicerent, Quis ergo poterit saluus fieri? Respondit Dominus: Hoc apud homines impossibile est: apud Deum omnia possibilia sunt. Ergo, possibile est Deo camelum ingredi per foramen acus. At hoc fieri non potest, nisi remota occupatione loci.

VII. Respondeo; nullam esse huius loci consequentiam, etsi non insistant illorum vestigiis qui camelum interpretantur, rudentem: aut acum portam necio quam, aut etiam confugiunt ad allegorias; camelum esse Christum oneratum nostris peccatis, foramina acus, ipsas peccatas, quas pro nobis subiit. Hæc, inquam, non confessor alij viderint, quibus liber nimium esse curiosis: & quidem, meo iudicio, curiosis potius, quam iudiciosis. Ego etsi rudentem iudico non absurdum, tamen longe simplicius, animal gibbosum: & foramen siue in acu, siue ab acu: nec dissentiunt nostri: Beza, Matlorius, Aretius, Piscator. Tantum Calvinus rudentem mauult.

VIII. Quid ergo? Nempe hoc primum: non asseri à Christo possibile esse camelum ingredi foramen acus. Imo, ait Bellarminus, dicit possibile esse diuitem ingredi regnum caelorum. Esto, inquam. Et dicit rursus hoc illo esse difficilius. Imo, inquam, non est certum Franciscas Lucas, Quod comparatio, facilius, utitur, non intelligit impossibile magis impossibile esse: sed hyperbole est in huiusmodi loquendi generibus usurpata: quale est illud de iis inter quos insanabile dissidium est, Prius ovem lupus ducat uxorem. Est autem motus, in huiusmodi hyperbolicis conferri res minores maioribus; quasi contra illa his maiores essent Iraq; Iansenius Concordiæ cap. 100. Nec tamen necesse fuit dicere, hac sententia Dominum significasse impossibilitatem: sed simplicissimum fuerit hyperbolen esse in hac loquutione, qua Dominus vulgari modo locutus, significare tantum voluerit, valde difficile esse diuitem ingredi in regnum Dei. E: illustrat nonnullis exemplis. Consentit Maldonatus, sed longe prior Hieronymus, libro 1. contra Pelagianos. In hoc non quod fieri potest dictum, sed impossibile impossibile comparatum. Hoc vero si est, nullum superest Bellarmino fundamentum, ut totum argumentum rueret sit necesse.

IX. Deinde, etiam si concederemus Christo hanc mentem fuisse, ut diceret posse fieri, ut camelus transeat per foramen acus; tamen, non sequitur, corpus non occupare locum. Nam etiam tenuissima fila, quæ per foramen acus transeunt, occupant locum. Imo, inquit, non potest camelus si occupare locum: alioquin maior esset fab minor. Respondeo, posse camelum à Deo redigi in tantam tenuitatem, ut transire posset per foramen, etiã minus. Nam & corpora post resurrectionem futura sunt tenuiora longè & subtiliora quam nunc sunt. Atqui inquit, nullum esset miraculum, si extenuetur ad hanc tenuitatem Nullum? Hoc vero per nego. Nam etsi non sciam transitu, esse tamè in attenuatione. Quomodo est miraculum nullum fuit, cum, inuisibilis factus Christus, transiit per medios insidiatore: tamen in eo fuit, quod inuisibilis factus est. Eodem modo miraculum fuit, non quod panibus multiplicatis saturata fuerunt hominum millia multa: sed quod panes fuerint multiplicati. Item miraculum, non quod aut cæcus sanatus vidit, aut claud' sanatus ambulauit, sed quod uterq; sanatus est.

X. Instat Bellarminus. Augustinus epist. 89. quæ sit. 4. recte docet, posse hominem diuitem, etiam si non desinat esse diues, per Dei gratiam & potentiam, ingredi regnum caelorum. Deinde Augustinus libro de Spiritu & litera, c. 1. aperte dicit, posse camelum per Dei potentiam transire per foramen acus, licet id nunquam sit factum, & nunquam fortasse futurum. Et id asserunt Nazianzenus lib. 4. de Theologia. Origenes in caput Matthæi 19. asserens quomodo id fieri possit: soli Deo esse notum.

XI. Respondeo: conferri diuites, vel ex possessione, vel ex affectu. Illos, quibus datum abundare bonis, quas Fortunæ opes dixerunt Ethnici: Hos vero, qui sibi thesaurizantes in teris, suis etiam opibus corda affixerunt suis: atq; adeo, non tam opes possident, quam ab opibus possidentur. Illos recte Augustinus asseruit posse saluos fieri, etiam cum manent diuites, cuiusmodi pauca legas in Scripturis, Abrahamum, Iobum, Salomonem: At de aliis Christum esse potius loquutum, testes habeo, Cathulianum: Hoc loco per diuitem intelligunt expostores immoderatum diuitiarum amorem. Ita quod eius plus amat, quam Deum. Imo Hieronymus lib. 2. aduersus Pelagianos, In hoc, non quod fieri possit, dictum est, sed impossibile aduersus comparatum; quomodo enim camelus non potest intrare per foramen acus, ita & diues non ingredietur in regna caelorum: aut si potuerit ostendere, quod diues ingrediatur regna caelorum, sequitur ut & camelus intraret per foramen acus. Nec mihi Abraham & ceteros, quos in veteri Testamento diuites legitimus, exemplum proponas, qui diuites ingressi sunt regna caelorum: cum ipsi diuitis ad bona vitæ opera, diuites esse deseruissent: imo cum non sibi, sed aliis diuitis fuerint, dispensatores magis Dei, quam diuites appellandi sunt. Diuites ergo, non tam à possessione, quam ab affectu, impossibile est saluari, in sensu composito. In sensu diuiso, difficile, quod prius oporteat mutari: merito autem non fiat facile: sed per solam gratiam & potentiam Dei. Quomodo igitur diuites non ingrediuntur regnum Dei, nisi mutati: sic ne camelus quidem, foramen acus, nisi redactus in tenuitatem, quæ quanta quanta sit, tamen locum occupet.

XII. Ad secundum patet responsio. Nam Augustinus, & Nazianzenus, & Origenes, cum docent, camelum posse intrare per foramen acus: non addunt, etiam si nihil immutetur. Atque adeo Sanctius mentitur dictum ab illis, ad Omnipotentiam pertinere, ut camelus tantus, quantus est, se in acam insinuet.

XIII. Sequitur exemplum secundum ex Ioannis 20. Christi venientis ad discipulos cum fores essent clausæ. Et iterum, post dies octo, intrantis ianuis clausis. Ex quo necesse est, ut corpus Christi, vel non occupauerit locum, cum transiit per ianuas clausas, vel, si cum alio corpore penetrauerit. Quorum vitiumq; est impossibile vitibus creatis, & intelligentiam nostram superar.

XIV. Respondeo: primo, non haberi è Scripturis, Christum intrasse per ianuas clausas: sed ἵνα κεν λείπειν; quas voces Latinus interpret reddidit semel, quum fores essent clausæ. Et iterum ianuis clausis. At Syrus v-

trobiq; cum essent fores clausæ. Sic autem nihil necesse est penetrationem intelligere. Verba enim non cogunt. Quo minus mirum variare nostrorum Interpretum sententias, Oecolampadij, Caluini, Bezae, Martyris. Cur non enim liberum sit? Imo, cur illis non liceat verisimilitudines confectari: quum Papistarum nemo sit, qui non se etiam leuissimis moueri patiatur?

XV. Sed argumentatur contra Bellarminus. Primo, Ioannem miraculorum diligentissimum enarratorem, nec solitum verba sine causa multiplicare, magno studio, & quidè bis, addidisse fores clausas. At si per fenestras, vel alio modo aditu patefacto, ingressus esset, nullum fuisset miraculum. Secundo, Lucas, cap. 24. Dominum dicit repente constitisse in medio discipulorum, & propterea Spiritum esse putatum. Vnde conser Dominum nullo strepitu factò, sed tota domo immota manente, comparuisse. Tertio, Patres vno consensu agnoscere miraculum, in eo quod Dominus corpus suum solidum, per aliud solidum introduxerit: Chrysostrum, Cyrillum, Augustinum, Euthymium, Theophylactum, Iustinum, Ambrosium Amphiloichium, Epiphanium, Hieronymum, Leonem, Gregorium, Hilarium.

XVI. Respondeo ad primum, falsum esse nullum futurum miraculum, si aliquo modo sibi Christus aperisset aditum. Cur non enim? quum miraculum non fuerit nullum in educendo Petro de carcere, reseratis tamen ianuis? Tum autem illud ianuis clausis, incertum, an ad miraculum pertineat. Et si non pertineat, tamen esse frustraneum non sequitur. Nam aditum esse potest, propter id quod sequitur de metu Iudæorum, ut obseruauit Franciscus Lucas.

XVII. Ad secundum: primo, Lucam non dicere Christum repente constitisse raptum constitisse. Attamen, quia Chrysostrum, & alij non nulli ita referant: respondeo secum lo, nihil inde: qui etsi enim repente adfuerit, tamen non conficitur ingressum per ianuas clausas. At nullus strepitu factus. Concedo: nego tamè sequi ingressum per ianuas clausas. Reputatum spiritum audio: sed, propter penetrationem nego. Imo, quia quem nondum credebant resurrexisse, nec cogitate quidem poterant presentem: sicut à Christus Petrum iidem putarunt Angelum, quod crederent in carcere constitutum, non posse ad ostium frate.

XVIII. In tertio illud certum, Patres nonnullos diserte scripsisse, Dominum ingressum per ianuas clausas, nec velim ego sane repugnare. In tertium tamen demonstratio nulla est: sed tantum humani ingenij coniectura, quæ nihil concludit necessario. Non enim (inquit Caeteranus initio Commentariorum in Genesim) alligauit Deus expositionem Scripturarum sacrarum præcorum doctorum sensibus. Quin & ipsi Papistæ frequentissime à Veterum consensu discedunt, ut probauimus cap. 12. lib. 17. in 1. tomo.

XIX. Et tamen, quia negligi non debet Veterum autoritas: secum lo respondeo, non sequi ingressus esse per ianuas clausas: ergo, non occupauit locum. Quia ut nullum occuparet locum, necesse erat in spiritum verti: atq; omnino amittere naturam veri corporis. At, ad ingrediendum per ianuas clausas, sufficiebat subtilitas corporis gloriosi. Salmero Tract. 16. tomi II. Venit Christus, & stetit in medio, per dotem subtilitatis fores penetrado: quæ modo modum maris uterum, & saxum monumenti penetrauerat, caelumq; penetraturus erat, & nihil mirum corpus fores clausas posse intrare: nam si ignis corpus in vapores soluit, multo magis anima Deo iuncta id potest agere, & multo magis Deus valet extenuare in nebulam per subtiliorem vaporem & penetrare & rursum cogere. Nec Salmero aut solus, aut primus. Amphiloichius ille apud Theodoretum dialogi secundi, cap. 34. & ἵνα κεν λείπειν, εἰ δὲ μὴ τὸ πῶς ὁ Θεὸς ἵνα κεν λείπειν ἴσῃ ἡ μάχη τῶν μέσων ὁ Κόρα, ἵνα γνῶς, ὅτι καὶ τὸ ψυχρὸν σῆμα ἀσπῆδος ἐγερτοὺς τῶν πρὸς ἡμῶν. Ideo, non ante passionem, sed post passionem, ianuis clausis stetit in medio discipulorum Dominus, ut etiam tu scias, corpus tuum seminatam animale, resurgere corpus spirituale. Epiphanium hæretic. 74. ὁ Κόρα ἡ μὴν ἀδίστη ἐκ τῶν νεκρῶν, ὅτι ἄλλο σῆμα ἐγερτοὺς, ἄλλ' αὐτὸ τὸ δὲ, ἢ ἐκ τῶν νεκρῶν τὸ δὲ αὐτὸ τὸ δὲ εἰς λαπτότης, μὴ δὲ λαλὸν πρὸς ἡμῶν, ἢ πρὸς ἡμῶν ὅλοι σπυρίωνται ἐπὶ τῶν ἡμῶν, ἢ πρὸς ἡμῶν ὅλοι σπυρίωνται ἐπὶ τῶν ἡμῶν, ἢ πρὸς ἡμῶν ὅλοι σπυρίωνται ἐπὶ τῶν ἡμῶν. Dominus noster resurrexit à mortuis: non alio corpore suscitatus: sed eo ipso quod erat, nec alio ab eo quod erat. Quin id ipsum, quod erat, demutans in subtilitatem spiritualem, totumq; spirituale postquam aduenerat, ingressus ianuis clausis: quod fieri nequit. Græca hic corrupta sunt, sensus tamen non difficilis. Corporibus nostris hic constituitur, propter soliditatem partium, quæ nondum aduata sunt in tenuitatem spiritualem. Euthymius, ianuas non pulsauit, ne turbarentur: sed clausis illis, introiit tanquam Deus: & quasi corpori suo leuiam & subtili, ac immortalis effecto. Lyranus, Hoc ex diuina ordinatione factum est: ut Iesus intrans ad discipulos ianuis clausis ostenderet se habere corpus gloriosum. Augustinus de Agone Christiano, cap. 24. Post resurrectionem suam de corpore suo fecit quod voluit. Si enim potuit ante passionem clarificare illud, sicut splendorem solu: quare non potuit & post passionem ad quantum vellet subtilitatem in temporis momento redigere, ut per clausa ostia posset intrare?

XX. Hæc illi. Itaq; non verum, omnes Patres in eo miraculum constituerere, quod corpus solidum per aliud solidum sit introductum: quod Bellarminus asseruit. Contra potius, nullus inter eos ita loquutus est: præter unum Augustinum, qui non nihil de mole dixit. Reliqui omnestantū dicunt per ianuas clausas corpus subtile ingressum, quomodo autè, non quaerunt Metius.

XXI. Tertium exemplum est Domini natiuitate, corporis exeuntis per vterum matris clausum. Verum hac de re prolixè à nobis disputatum est quarto libro. Et ostensum etiam inter veteres non esse consensum in sententia Papistarum: & Scripturam contra esse. Itaque hoc exemplum frustra est.

XXII. Quartum exemplum corporis Christi exeuntis è monumento. Nam colligi ex Matthæi 28. & Marci 16. lapidem ab ostio monumenti non esse reuolutum, quum resurgeret Christus: sed postquam resurrexisset, ut ostenderet mulieribus monumentum vacuum. Tum autem Veteres docuisse, per clausum sepulchrum verum corpus exisse.

XXIII. Respondeo: nihil hic difficilius esse. Primo enim à resurrectione corpus Christi immutatum habuisse subtilitatis dotem; quæ habitura sunt etiam omnium fidelium corpora in regno Dei: adeo ut spiritualia dicantur

dicantur à Paulo. Quæ autem ita sunt subtilia, facile penetrant. Nam & in hoc rerum statu, aër cancellos vitreos pertransit. Nec tamen eo minus futura sunt vera corpora humana, sed tantum glorificata. Salmero tomi tract. 7. Abstio monumenti clauso, & obfignato subtilitatis dote viens egressus est. Secundo: nego constare ex Scriptura lapidem reuolutum postquam Christus egressus esset de monumento. Possit conici non nego, sed necessario colligi, falsum. Itaque ne Bellarminus quidem ausus experiri. Quare hæc sententia tantum est verisimilis: auctoritatemque suam totam mutuatur à Veteribus: quorum is fuit sensus. Cui quidem nolim valde repugnare.

XXIV. Quamquam non desunt in contrarium sententiæ Patrum. Hilarius in Mathæum Canone post. Angelus Domini de cælo descendens, & lapidem reuolvens, & sepulchro adsidens, misericordia Dei Patris insigne est, resurgenti Filio ab inferis virtutum celestium ministeria mittentis. Leo Romanus Epistolæ ad Leonem Augustum cap 2. Dicant isti hypocrita, qui cæcis mentibus lumen vultu recipere veritatis; in qua forma crucis ligno Dominus Christus affixus sit? quid iacuerit in sepulchro? & reuoluto monumenti lapide qua tertio die caro resurrexit?

XXV. Quintum exemplum ascensionis in cælos, tum Christi, tum beatorum. Nam, cum certum sit Christum ascendisse supra omnes cælos, ex quarto ad Ephesios, & similiter post resurrectionem corpora beatorum: & in cælo nulla sit ianua, nulla fenestra, nulla rima, qua transiri possit: Quia Iob 37. solidissimi quasi aere fusi sunt cæli. Ergo, necesse est dari plura corpora in vno loco.

XXVI. Respondeo: primo, idem dici posse hic de subtilitate, ac in præcedentibus. Nam sane, si ianuas clausas, si ostium monumenti obsecratum, hæc subtilitas potuit penetrare: multo magis cælos, quæ sunt corpora simplicissima: ideoque multo penetrabiliora. Secundo, ne subtilitatem quidem hic esse necessariam duplicem ob causam. Prima causa, quia, ut iam dictum, cæli, sint corpora simplicissima: docet autem experientia corpora hoc magis esse penetrabilia, quo sunt simpliciora. Patet in aqua, aere, igne.

XXVII. Nam de loco Iobi, respondeo, primo, versionem non esse sinceram. Hebraice est. An expandisti cum eo אֶתְּרֵשֶׁתְּ אֶתְּרֵשֶׁתְּ אֶתְּרֵשֶׁתְּ athera fortia sicut speculum fustum? Vbi אֶתְּרֵשֶׁתְּ vix est vt significet cælos: sed nubes locis plurimis. Nam etiam Deuter. 33. vbi Septuaginta εὐχέμενα verterunt. Et Hierem. 51. אֶתְּרֵשֶׁתְּ. Latinus nubes habet. Mercetius in eum locum Iobi, Nomine אֶתְּרֵשֶׁתְּ proprie aer supra nubes intelligitur, qui ather proprio dicitur sub orbibus celestibus, à subtili & tenui substantia, sic dicitur: nam אֶתְּרֵשֶׁתְּ est comminueret: est etiam aer media regionis, vbi sunt nubes, hoc nomine significatur. Deinde, illud quasi aere fusi sunt cæli, fieri nequit Nam Hebraice אֶתְּרֵשֶׁתְּ singulare est, cum אֶתְּרֵשֶׁתְּ sit plurale. Itaque refertur ad אֶתְּרֵשֶׁתְּ speculum pro quo non bene interpretet cælos substituit. Denique fortia vt speculum fustum, non significat cælum, corpus esse solidum, & densum: sed in sua subtilitate & pelluciditate, ac nitore constanter permanens.

XXVIII. Secunda causa: quia falsum, nullam esse ianuam, fenestram, rimam in cælis. Hos enim apertos non semel legimus. Mathæi 3. Baptisatus Iesus ascendit statim ex aqua, & ecce aperti sunt ei cæli. Ioan. 1. Deinceps videbitis cælum apertum. Act. 7. Ecce conspicio cælos apertos: & Filium hominis adstantem ad dextram Dei. Quod si possunt cæli aperti, quid mirum, per eos corpora transire, tanquam per ianuam, fenestram, aut rimam, vt ne sit penetratio dimensionum? Croquetius Catechesi 23. de hoc Christi ascensu agens ex professo, Vere nubes cælosq; penetravit, cædenibus dimensionibus, separationem patientibus corporibus illis orbibusque cælorum.

XXIX. Hic contra Bellarminus disputat; non aperiri cælos. Primo: si cælum sua natura solidum est, & incorruptibile, certe probabile non est, tot foramina in cælo esse facienda, quot corpora sunt beatorum ascensura. Nec posse id nisi temere de Christo asseri. Primo, quia Scriptura nusquam doceat: secundo, contra insuet, quarto ad Hebræos, cum dicitur Christus penetrasse cælos; tertio, si corpus Christi potuit ingredi clausis ianuis, quanto credibilis est, non disrupto cælo, collocandum supra sydera? De Scripturæ autem locis, quibus dicitur cæli aperti, respondet; apertionem fuisse secundum apparentiam, ac metaphorice: fuisse enim non realem colligit: primo, à similibus locis Act. 10. Apocalyp. 19. Deinde, quia nulla fuerit causa, cur cælum diuideretur. Nam neque Spiritus Sanctus indiguit apertura ad descendendum: neque columba de cælo proprie dicto missa est: sed in aère & ex aère producta. Sed & Angeli, cum spiritus sint, per quælibet corpora penetrare possunt. Stephanus autem oculis vel corporis, vel mentis vidit Christum. At cælum, cum sit diaphanum, neutram visionem impedire poterat.

XXX. Respondeo: de apertura cæli facile posse in vtramque partem disputari. Veteres sane nihil quod sciam definiere. Caluinus etiam negat expedire diligentius, qualis scissura fuerit, inquirere. Attramen nihil absurdi, si vigeantur Scripturæ verba, quæ non tantam ἀνεῳχθῆναι dicit, sed etiam ἀνεῳχθῆναι, Marci 1. Tum etiam id visum, non à Christo tantum, sed etiam à Ioanne, à Stephano: & visum non in somnis, non in extasi: sed vigilantibus & attentis: visum autem oculis corporeis. Hæc omnia, si nihil certi habent; & possint quibusdam potius coniecturis conuelli: quid esse poterit certi? & cur non itidem, non visam, sed quasi visam columbam à Ioanne? non visum, sed quasi visum Christum à Stephano? Quomodo Petro, cui non visi sunt cæli aperti: sed quasi visi: etiam non visum liateum, sed quasi visum: quia in extasi? Quomodo Ioanni, qui non vidit, sed quasi vidit cælum apertum: etiam fuit non visus, sed quasi visus equus albus? aut si non solet eadem visio, partim realis esse, partim metaphorica: sed tota aut realis aut metaphorica, cur in istis ita partes discernuntur, vt ne sint ἀμυγδαλῆς?

XXXI. Enimvero, quid obstat incorruptibilitas, quominus perforari possit cælum? Aut cur non potius ipsa illa incorruptibilitas, facilitatem adfert aperturæ? Non enim opinor verendum, ne si aperitur, corrumpatur, si est incorruptibile cælum. Imo potius negari esse incorruptibile, si cauenda esset apertura, ne corrumpetur. Etenim ea incorruptibilitas esset tantum per accidens: ac proinde non vera incorruptibili-

tas. Quod si in ascensu Christi nulla Scriptura dicit fuisse cælos apertos: certe nulla etiam negat. Itaque in vtramque partem coniectura esse potest. Nec verum τὸ διελεῖν contra quicquam inuere. Neque enim a peritioni aduersatur. Alioqui, non tantum in acu nullum oporteret esse foramen, si penetraret camelus; nam eodem verbo Christus vsus est: sed etiam cum Lucæ 19. dicitur Christus διελαθῆναι τὴν ἰερὴν necessesse esset eam clausam dicere, imo solidam. Quod quis ferat? scio potuisse penetrare cælos clausos; si penetravit fores operas. Verum, primo, hoc nulla Scriptura asserit, vt docuimus. Deinde, si potuit fieri, non tamen sequitur factum.

XXXII. Præterea, non sunt similes loci Act. 10. & Apocalyp. 19. Nam in his describuntur visiones extaticæ. At in his nostris minime. Nam & de Petro ἀπενοήθη ὡς τὸ ἕκαστος. Incidit in eum mentis excessus. Et de Ioanne Apocalyp. 1. ἠρπάχθη ὡς πνεῦμα ἐν τῇ κεντρικῇ. Fui in spiritu à Domino. Quia tanta mysteria, inquit Ambrosius, quæ sequuntur, non carnalibus, sed spiritualibus oculis videri poterant. Haymo. Aperte demonstratur beatum Ioannem hanc visionem, non corporaliter, sed in spiritu vidisse. Non tamen in somnis, sed in extasi raptus est. Itaque, nihil per corpus vidit, vel audiuit, vel sensit, vel intellexit: sed docendus eius spiritus à Spiritu docente assumptus est, vt alta & mystica posset intueri. Et tamen, inquit Bellarminus, vtrinque eadem verba. Sane, inquam. Quid ergo? An vtrinque metaphorica? At qui non tantum vtrinque sunt aperti cæli; sed etiam vtrinque visi. Et tamen, quamquam vidit Petrus; vidit Ioannes metaphorice: tamen, siue Christus, siue Baptista, siue Stephanus concedantur reapse vidisse, non metaphorice: cur non reliqua?

XXXIII. At aperienti cæli nulla causa. Quin tu te potius ignota, re dices? cui non sint reserata omnia consilij Diuini arcana. Quod si ignores, an sequitur nullam esse? Quid vero si te dicam nolledidere? Etilud ex Polybij 4. exprobre: Αἰνοῦ μὴ ἔργιας, τὸ δὲ εἶναι, εἰς τὸ ἀποκρίσθαι μὴ δὲ τὸ εἶναι, ὅτι ἀμεντία ἐστὶν, cum malitia coniuncta, si quis cum ipse cælo sibi claudat, pater ne alios quidem oculis vi. Nam alij viderant causam esse, vt, scilicet, tum Ioannes, tum Iudæi, euidenti signo intelligerent Christum esse Messiam. Sic enim Maldonatus. Quomodo autem euidens signum, si tantum secundum apparentiam? si te vera nullum. Aut, cur possent hic signum certum agnoscere ij, qui paulo post nihil actum volunt, nisi Paulus Christum sibi proxime adstantem in terris videret? Nam, in Stephano quam ridiculum confugere ad cæli diaphaniam: cum certum sit non videri ea quæ sunt vltra cælos: vix etiam pauca quæ in cælis: Hodie, inquam, hoc ipsum Christi corpus, quod est supra omnes cælos, quantum hodie diaphanos, non videri.

XXXIV. Hæcenus Bellarmino exempla fuere corporum non occupantium locum. Sequuntur exempla paulo alieniora: quia non eius generis: ex quibus argumenta fiunt vel à pari, vel à maiori. Sextum, ergo est à pænis damnatorum: in quibus sunt multa miracula difficiliora, vel æque difficilia, atque hoc est, de quo agimus. Primum, eorum corpora ab igne corporali comburantur, ac torquentur realiter, nec dissoluantur: cum tamen dolor corporalis tendat ad dissolutionem corporis. Secundum, spiritus eorundem alligantur certis locis ac corporibus quasi carceribus, vnde nullo modo egredi valeant: Cum tamen spiritus teneri & impediri à corpore, non minus difficile videatur, quam corpus non teneri nec impediri à corpore; quo minus libere transeat per solida corpora, ac si nulla essent. Tertium, iidem spiritus non solum tenentur, sed etiam affliguntur, ac torquentur ab igne corporali. Quum tamen ignis non affligat nisi dissolendo continuum. Septimum exemplum. Non magis conuenit corpori quanto occupare locum; quam graui ponderate, colorato videri; lucido lucere: calido calefacere. At potest Deus efficere, vt graue non ponderet, coloratum non videatur, lucidum non luceat, calidum non calefaciat.

XXXV. Respondeo. Primò, argumenti nullam vim esse, nisi mere coniecturalem; quæ tantum abest à persuadendo, vt vix etiam moueat simpliciores. Alioquin, ex quolibet quilibet efficeretur. Certe hæc ipsa videntur difficiliora, quam vt spina prodeat vna: aut è tribulis hinc proueniant: quam vt Æthiopes dealberent. Et tamen hæc exempla Scriptura nobis profert rerum impossibilium. Quare, vno verbo negari potest consequentia. Et tamen videamus cuiusmodi exempla sint.

XXXVI. Corpora vruntur, nec dissoluantur. Recte, inquam. Sunt enim indissolubilia post resurrectionem. At hic etiam videmus ignem agere in corpora aliter atque aliter, pro eorum diuersa natura. Quædam enim non tantum dissoluit, sed etiam consumit, vt ne id sint amplius, quod erant: lignum, stipulam. At quædam dissoluit tantum, non etiam consumit. Nam aurum in igne dissoluitur, si tamen liber liquefieri & dissolui pro eodem vsurpari: nec efficit tamen, vt ne sit aurum. Quid mirum, si in corpora indissolubilia non nihil agat, nisi: um vrendo; non dissoluat tamen?

XXXVII. At spiritus alligantur certis corporibus, & locis. At hoc falsum est, tam difficile videri, quam corpus vnum non pelli loco ab alio. Sunt enim omnes spiritus naturæ finitæ: itaque obnoxij loco. Quid ergo mirum, si alligentur loco? Imo spiritus humani nulli sunt aliter, quam diu sunt in hac vita: nec aliter erunt post resurrectionem, quam in corporibus. Nec sane vlla implicatur contradictio. Cum contra, si vnum corpus non expellat alterum, sit corpus non quantum: hoc est, corpus non corpus, siue quantum non quantum.

XXXVIII. At spiritus patiuntur ab igne corporeo. Hoc vero mirum: & fortasse non demonstratur. Sed esto tamen. Nam & in hac vita spiritus aliquid patiuntur à tebus corporeis. Aristoteles Physiognomonicis. πολὺν ἔχει ἀπὸ τῆς θερμότητος ὅτι οὐκ ἔχει ἀπὸ τῆς ὑγρότητος. Et iterum. Δοκίμη μὲν καὶ ψυχῆς, καὶ τὸ σῶμα συμπαθεῖν ἀπὸ τῆς θερμότητος καὶ ψυχρότητος, οὐκ ἀπὸ τῆς ὑγρότητος. Sic enim condolent suis corporibus. Imo sic hebetantur, aut cauantur pro varia temperamenti corporis ratione. Atqui non dissoluantur: ratio in promptu; quia non sunt dissolubiles. quæ de re in corporibus actum.

XXXIX. Restant grauia, lucida, colorata & calida, quæ possunt non ponder-

non derare, non lucere, non videri, non calefacere. In quibus dico nihil esse simile. De grauibz iam dictum argumento primo. Nec quicquam novum addunt exempla, quibus illustantur: Christi & Petri ambulantium super vnda, aquae Iordanis, non modo non descendenti, sed etiam ascendenti, & instar montis eleuatæ. Enimvero, quis nescit grauia contra naturam cogi posse, ne deorum eant? Nam & ab hominibus lapides in altum iaciuntur: Et aquæ sistuntur oppositis obstructionibus. At neque lapides neque aquæ propterea amittunt pondus suum. Imo, aquas Iordanis retinuisse, inde apparet, quod inferiores in mare descendunt, donec deficerent: superiores autem, instar montis intumescerent. Iosue 3. Nam ita solet fieri, quoties aquis aliquid opponitur. Miraculū ergo fuit in eo, quod nullis obstructionibus, vnde sisterentur. Sed non, quod pondere succaruerint.

XL. Lucida ne luceant, quomodo intelligit? an vt simul lucida sint, & non luceant tamen? An vero in sensu diuino, vt fiant non lucida? Illud impossibile, quia implicat contradictionem. Hoc non difficile Deo, qui potest creaturas suas in nihilum reducere. Sed quis sensus Bellarmini? secundus, vt videretur: Probat enim à corpore Christi, quod cum sole isto lucidius sit: tamen sæpius apparuit Apostolis sine vilo, solito splendore. Nam si fuit sine vilo splendore: Ergo factum non lucidum. At hoc nihil contra nos, qui non negamus corpus posse à Deo destitui: & in spiritum etiam mutari, cum voluerit, vt ne locum occupet. Sed non credimus corpus, manens corpus, posse non occupare locum. Quanquam non est certum corpus Christi fuisse sole lucidius ante ascensionem.

XLI. Colorata non videri; hoc vero non absurdum. Nam id non tantum pendet à coloribus: quia opus est aliis etiam adiuentis: lumine medio diaphano, oculis apertis, & intentis. Quæ cum non occurrunt omnia, tum non videri nihil mirum. Sed instar, & posse non videri, etiam his omnibus concurrentibus. Et probat, quia sepe Christus inuisibilem non semel reddidit. Lucæ 4. Ioannis 8. Item, euauit ex oculis discipulorum. Lucæ vltimo. At ista tractata sunt capite tertio huius libri. Et obseruatum, primo, non esse certum, nihil oppositum oculis non videntium. Iesum. Imo, verisimilius miraculum fuisse in oculis Iudeorum, quam in corpore Christi. Ab Apostolis autem ablatum fuisse, vt propter absentiam non posset cerari. Itaque nihil probat Bellarminus. Adde, non esse coloratorum effectum in æternum, videri: sed profus externum: & accidentale: nam etsi non videantur in teoebis, tamen non micis sunt colorata. At corpori æterna est occupatio loci. Itaque nihil simile.

XLII. Calida non calefacere; probat ex 3. Danielis; vbi in medio fornacis ardentissimæ duo iuuenes perfliterunt inuolati. At qui rursus dico, calefacere non esse igni internam qualitatem: sed externum effectum & accidentale. Nihil enim calefacit, si nihil sit quod calefiat. Itaque impediri posse absque vlla contradictione. Non enim desinet propterea ignis esse calidus, sed tantum calor non agit in externa corpora. Quomodo Plinius libri 29. c. 3. *Vit tantæ est, vt lignum perfusum quo non ardeat; ac ne vlla quidem constantia adurat. Quod quidem verum sit; nec ne, non præstiterim.* Sed experientia quotidiana docet nos, ne vestes quidem illitas ea, quam appellat aquam vitæ, ab igne consumi, quandiu aqua ardet. Si hæc hinc etiam naturaliter; quid mirum, si Deus iuuenes illos conseruauerit in medijs flammis? Non tamen fuit ignis absque calore: quod illico docuit euentus: nam qui peperit iuuenibus, satellites consumpsit. Rursus ergo nihil simile.

XLIII. Adde octauum exemplum ex Richeomi Pantachæo c. 20. Spirituum assumptum figuram situmque corporum. Si, inquit, spiritus assumunt figuram situmque corporum, atque instar corporum occupant locum: non erit absurdum corpus in modum spiritus esse. *ἀόρατον, ἀψήλατον, neque occupare locum.* Ratio consequentia; quia illud isto longe difficilius, tum captum, tum factum. Antecedens, id est, spiritus corporaliter occupare locum, probatur varijs locis Scripturæ: ex quibus constat Angelos apparuisse vestitos corporibus, ambulantes, loquentes, comedentes, cum hominibus versantes. Imo Deum ipsum corporea figura apparuisse in Paradiso: tresque adeo Trinitatis personas Abrahamo.

XLIV. Respondet occupari locum ab aliquo vel per se, vel per aliud. Per se, nempe ipsum sua substantia. Per aliud, nempe vsum aliena substantia tanquam medio apto ad occupandum locum. Nosram autem quaestionem in priori versari: quæri enim, vtrum aliquod corpus, quatenus est corpus, id est, per se, possit non occupare locum. Quo posito, cum dupliciter intelligi possit argumentum, variè respondeo. Nam, si antecedens asserat spiritus occupasse locos, non per se, sed per aliud, nempe per assumptum corpora, ita conceditur antecedens, vt negetur consequentia. Non enim sequitur legitime, spiritus occupat locum per aliud: Ergo, corpus potest per se non occupare. Neque valet consequentiæ ratio. Reuera enim longe difficilius est captum atque effectum, corpus per se non occupare locum, quam Angelum per aliud occupare.

XLV. Si autem antecedens asserat, spiritus occupasse locos per se: tum vero id constantissime negatur. Neque vnquam sane probabitur de Scripturis. Apparuisse fateor Angelos ambulantes, loquentes, manducantes: sed, per se atque Angelica sua natura, hoc vero ipse Richeomus negat, dum vestitos dicit corporibus.

CAP. VIII.

Non posse Corpus non occupare locum.

I. Catholicorum argumenta hæc sunt. Primum: Omne quantum, eo quod est quantum, necessario occupat locum. At omne corpus est quantum. Ergo, omne corpus necessario occupat locum. Probatur maior testimonio Philosophorum Perierius initio libri ii. de communibus principijs. *Res naturales, præsertim caduca & mortales, statim atque habent quantitatem, necessario locum aliquem occupant.* Conimbricenses in Physicorum, quaest. 3. de loco, art. 1. *Rationem, qua sit ut corpora sese mutuo expellant, pro certo petendam ab eo, quod occupandi locum, certum quo in ipso situm habendi, causa est. Ab eodem enim fonte prouenit, & quod res loco ac situ circumscribatur, & quod aliam ad sui consortium non admittat: id autem nec materia est, nec forma: quia hæc per accidens se habent ad locum: sed quantitas*

variariam mensura, cuius beneficio res materia prædita extensionem alterius corporis expultricem sortiuntur. Probatur minor. Quia non tantum in Categoria Aristoteles τοῦ σώματος locat ἐν τῷ τόπῳ, sed etiam alias semper definit extensionibus τὸ πᾶν τῆς ὑπερῆς διαίτης scilicet καὶ τὸ κίνησις, καὶ καὶ τὸ πᾶν τοῦ σώματος καὶ τῆς ψυχῆς: Metaphysicorum 4. c. 7. & alias.

II. Papista respondet variè. Sunt qui ad minorem. Bouerius & Caronæus distinguunt corpus in Mathematicum & Physicum. Corpus apud Mathematicos, cum ab omni concretione alienum sit præter tres dimensionibus nihil profus esse; itaque iis sublati, ipsum ruerit. At diuerso modo se habere corpus Physicum, vel humanum: hoc enim non solis dimensionibus constare, sed substantiæ potissimum inniti, eaque tum definitur, tum subsistere. Dimensiones autem naturæ accidentiæ esse: itaque ad illius essentiam non pertinere, ac proinde ab eo separari posse.

III. Sed hæc sunt vel immanis ἀπορίας τίς ἐστι, vel portentosa audaciæ conamina. Corpus aliud Physicum, aliud Mathematicum: quis vnquam præcis Philosophis dictum audierat? Aut quis nouis sophistis noua permitat commentari spectra: & quidem non nisi ex præiudicio priuæ opinionis errorum? Nam tolle Transubstantiationem, eadem opera omnem præcideris huiusmodi nebulonibus ansam garriendi. Sed rem ipsam inspiciamus. Mathematicum, inquit, constat solis dimensionibus. Quomodo vero? An quia vllum in rerum natura sit, fuerit, futurum sit Mathematicum corpus? An, quia subtilitas Philosophica abstrahit speculationes suas à materia per solam cogitationem? Sane vero Astrologia in Mathematicis est; & habet sibi proprium adæquatumque subiectum, corpus nimirum cælestis. An ergo corpora cælestia solis dimensionibus constant, nullaque præterea substantia? Et tamen eadem ipsa non tractant Astrologia aliter, quam per tres dimensiones. Quod si absurdum est negare cælis substantiam: dicamus similiter omnia Mathematica corpora suam habere singularem substantiam; sed non considerari à Mathematicis secundum eam substantiam, sed solummodo secundum eas dimensiones.

IV. Præterea: quid corpus Physicum? Substantiæ, inquit, innititur eaque tum definitur, tum subsistit. Nugator, inquam, hoc nihil ad rem. Respondeo, constat ne sola substantia; vt Mathematicum illud tuum solis dimensionibus? Non audes dicere: sed tantum, non solis consistere dimensionibus. Esto Ergo, inquam, non tantum Mathematicum constat dimensionibus, sed etiam hoc Physicum. Nam quid tum, si non solis? An propterea non quantum? Nam profecto ne solis quidem coloribus: sed non propterea non coloratum. Atqui hoc sufficit. Nam ponit maior, omne quantum occupare locum. Quare, si corpus Physicum sit quantum, sequitur occupare locum. At tu concedis maiorem exemplo corporis Mathematici. Nunquid etiam minorem: vt qui concedas Physicum corpus constare dimensionibus: si non solis? Euge, ergo strenuam te Logicum exhibeto: & quæ vnica superest, negato conclusionem.

V. Enimvero Aristoteles Physicum corpus non aliter definit, quam ex dimensionibus. Physicorum lib. 3. cap. 5. *τὸ πᾶν τῆς ἐξουσίας ὁμοιογενεῖτος, corpus est, quod quaquauersum diuidi potest.* Et vt scias, loqui eum de dimensionibus. *Μεγέθους ἢ τὸ μὲν ἐστὶν ἑν, ἢ δύο, ἢ τρία, ἢ ἑκατόν, ἢ ἄπειρος.* Magnitudinum, quæ semel diuisibiles, lineæ: quæ bis, superficies: quæ ter, corpus. Ad eandem mentem Basilii primo contra Eunomium testatur in Deo τὸ ἀόρατον, significare τὸ μὴ ἰσχυρῶς αὐτῆς τερηδύσεως τῶν ὁρίων. non esse eius essentiam trina dimensionem constantem.

VI. Quid plura? vide pecuinam incogitantiam. Vt ne cogantur admittere corpus occupare locum, ex dimensionibus solis constituent Mathematicum, negant Physicum. Atqui, ὁ βοῦν, contra oportuit. Nam Mathematicum corpus illud, quod solis dimensionibus constare dicitis, nullum occupat locum. Est-ne apud vos in dubio facile probatu. Nulium enim id est, nisi abstractum; ac proinde purum putum ens rationis. At nulla entia rationis vllum locum occupant: quia non existunt nisi in Ætopia, fecundissima nugarum prouincia.

VII. Denique, quo peregrinari dicam animos Sophistarum, tam fœde oblitos, hæc controuersiam susceptam in gratiam vnus corporis Christi? At hoc corpus non tantum Patres non spoliant suis dimensionibus, sed ne Papistæ quidem. Pro Patribus respondeo nunc vnus Theodoretus dialog. 2. *τὸ δὲ σαρκὸς ὅμοιογενεῖτος ἢ ἀπείρητος, καὶ ἀπείρητος, καὶ τῆς ἰσότητος ἢ ἰσότητος, καὶ πᾶσι τῶν ἐπιπορευόντων ἀποσκευαστικῶν ὁμοιογενεῖτος. ὁμοιογενεῖτος ἢ ὁμοιογενεῖτος ἢ ὁμοιογενεῖτος ἢ ὁμοιογενεῖτος.* Dominicum corpus incorruptibile quidem resurrexit, & nullis passionibus obnoxium, & immortale, diuinaque gloria glorificatum, adoraturque à cælestibus virtutibus. Nihilominus corpus est, priorem obtinens circumscriptionem.

VIII. Papista in Thesauro. Est corpus Christi in cælo existens per modum quantitatis mensuræ, de intrinseca ratione, cuius est, vt tantum localiter sit in vno loco. Coffeteus c. 16. definitionis Eucharisticæ. *Si quicquid fuit vnquam falsum, certe falsum est, Romanam Ecclesiam, auferre à corpore Christi longitudinem & latitudinem (altitudinem credo oblitum fortuito) Quin potius illud credit, possidere in Sacramento eandem quantitatem, quam in cælo. Item. Partes corporis Christi in cælo extensa ita distant inter se, vt non possint esse simul, quandiu sunt in diuersis locis.* Bellarminus c. 7. lib. 3. de Eucharistia. *Neque nos dicimus Christi corpus in Eucharistia dimensionibus, aut facie carere. Item. At nos fatemur Christi corpus non esse vbiq; diffusum: & vbiq; esse, habere suam formam & figuram humanam, & partium situm, ac dispositionem: quamuis hæc figura-forma, dispositio partium in cælo conspiciatur, vbi locum replet.*

IX. Atqui, inquit, dimensiones non pertinent ad naturam essentiæ. Et corpus per essentiam definitur, Imo, inquam, improbe mutantur termini. Nam substantia differt à corpore, tanquam genus à specie: atque hæcenus potest corpus defini per substantiam: quomodo homo definitur per animal. Sed non reciprocè tamen substantia. Est corpus, vt corpus substantia. Nam substantiarum, alia spiritus est, alia corpus; siue vt loqui assueuerunt Scholæ, alia incorporea, alia corporea. Quare concedatur sane dimensiones esse accidentiæ substantiæ: quia scilicet, potest esse & præsentibus, & absentibus, dimensionibus. Quod hoc ad tem?

kK

X. Sed

X. Sed corporis accidentia esse, immane mendacium est. Enimvero, quis audiret unquam accidentibus locum esse in rei definitione? Atqui nulla definitio est corporis, in quo non sint dimensiones: quibus etiam distinguatur a substantia in corpore: ea tanquam per differentiam, quam vocant specificam: haud aliter ac homo differt a bruto per rationem. Vnde etiam falsum est, corpus definiti per substantiam, si definitionem intelligas integram. Nulla enim definitio constat solo genere. Sicut ergo ratio nullum est accidens hominis: etsi accidens animalis, quia non omne animal rationale: ita dimensiones sunt de essentia corporis: etsi non de essentia substantiae. Non possunt ergo dimensiones separari a corpore: etsi possint separari a substantia: alioquin, cum substantia diuidatur in corpoream & incorpoream, eiusque diuisionis causa sit in dimensionibus: profecto, si dimensiones dicas separari a substantia corporea; necesse erit transire in aliam speciem, ut remaneat substantia incorporea. Sicut si ab homine remoueas rationem, non desinet quidem esse animal: sed futurum est animal alterius generis, nempe brutum.

XI. Et disputat tamen Bouerius dimensiones corporis essentielles & intrinsecas esse non posse: aliquot enumeratis argumentis. Quorum primum hoc est: Quia id esset rerum naturas confundere, & accidentia substantiis miscere: ut aliqua essentia daretur composita ex substantia & accidente. Secundum, si dimensiones essent causa substantiae, ergo quantitas esset praestantior substantia, & substantia penderet ab accidentibus. Tertium, si corporea substantia deo corporea diceretur, quod absque quantitate esse non posset: ergo corporea ab incorporea substantia tantum per quantitatem distingueretur. At hoc absurdum. Primo, quia, inquit, in genere constitutio idem est constitutum rei, & distinctiuum: itaque accidens esset constitutum substantiae. Secundo, quia accidens variaret rationem substantiae. Tertio, quia sequeretur aliqua primo diuersa posse in vnum confluere, & corporeum in incorporeum mutari: quia si quantitas per intellectum separaretur a substantia, non discerneret ab incorporea.

XII. Sed uos constanter asserimus, dimensiones esse corporis essentielles & intrinsecas: quandoquidem, ut diximus, constituunt definitionem corporis. In primo argumento, negatur propterea naturas rerum confundi: etsi verum sit accidentia substantiis misceri, & aliqua substantiam componi ex substantia & accidente. Quod quare mirum sit Bouerio, mihi profecto portentum est: cum in rerum natura nulla detur compositio sine accidente. Nam etiam differentia specifica, quae sine dubio vna cum genere componit speciem, est accidens, non ipsi quidem speciei, sed generi. Adeo noui cuiusdam generis Philosophum esse necesse est. Zachariam Bouerium.

XIII. Ad secundum: negatur dimensiones esse causas substantiae: neque nostrum quisquam tam absurde loquutus est: sed verum, dimensiones esse causas corporis: nempe, quia omnis differentia specifica est causa suae speciei. Non est autem idem constituere corpus, & constituere essentiam: quomodo aliud est constituere hominem & constituere animal. Hominem a ratione constitui, nemo dubitauit unquam: Animal autem nemo dixit unquam. Sic qui negabit corpus constitui a dimensione, hunc oportet naturae ipsi bellum indicere: qui substantiam dicit ab eadem dimensione constitui: in hunc Bouerius agito suo more.

XIV. Ad tertium: conceditur consequentia: & negatur quicquam absurdi dicere, qui corpoream substantiam ab incorporea distinguit per quantitatem: & per quantitatem tantum, si intelligas *περὶ τοῦ κενῶν ὄλου*. Nam etsi dari possunt alia discrimina; tamen omnia erunt posteriora isto, fortasse etiam non *κενῶν ὄλου*. Exempli gratia, mortalitas, siue corruptio potest distinguere spiritum a corpore: sed non *κενῶν ὄλου*, quia dantur etiam corpora immortalia, & incorruptibilia, ut post resurrectionem. Quod si non est *κενῶν ὄλου* discrimen, ergo neque *περὶ τοῦ κενῶν ὄλου*.

XV. Concedo idem esse constitutum, & distinctiuum: sed vario respectu, quem ipse Bouerius exprimit: nempe constitutum speciei, distinctiuum generis. Igitur nego fore accidens constitutum substantiae: nam substantia genus est corporis: non autem species ipsa. Itaque dicendum fuit, quantitatem fore constitutum corporis, distinctiuum substantiae: non vero constitutum corporis, & substantiae. Et haec concedo, accidens variare rationem substantiae: quod qui absurdum dicit, hunc necesse est mire imperitum esse totius Philosophiae.

XVI. Aliqua primo diuersa, posse in vnum confluere, Deum immortalem! quis negauit unquam? quis negandum sperasset? Nam, quomodo fient compositiones, si nunquam diuersa confluant? Sed corporeum mutari in incorporeum, absurde infertur. Concedo sane posse quantitatem separari a substantia per intellectum: sed sic fieri vllam in rebus mutationem, qui tam stipes fuit, ut assereret? Quanquam verum est, per hanc separationem non discerni corporea ab incorporeis. Nam haec abstractio, seorsim considerans substantiam corporis ab eius dimensionibus, corpus contemplatur quatenus naturam habet communem cum natura incorporea: quomodo qui de homine disputat, quatenus est animal, non potest hominem disparare a bruto. Sed ea contemplatione hominem mutari in brutum, bruti est affirmare.

XVII. Alij contra maiorem armanur potius, Michael negat esse de essentia quantitatis occupare locum. Et probat, quia nulla actio, siue officium, est de essentia rei: At occupatio loci est actio, siue officium quantitatis. Ergo, non est de quantitatis essentia. Verum Pererij & Conimbricensium non est minor, credo, autoritas, quam Michaelis. Ad argumentum autem alias responsum est: Occupationem loci non esse in corpore actum diuersum a potentia. Itaque, tam esse de essentia quantitatis, id est, corporis; quam animantis viuere. Imo paulo post, idem affirmat Michael, quantitatem esse causam formalem occupationis loci. At nemo vere Philosophus concedet causam formalem separari posse a suo subiecto.

XVIII. Bellarminus negat etiam maiorem. Quia si ex tota hac aula, inquit, in quam nunc sumus, Deus totum aerem auferret, nec aliud ingredi pateretur, nos omnes retineremus dimensiones nostras, & tamen spatio non contineremur. Atqui primo, hoc quicquid est exempli, si autem est ad placitum. Itaque nulla vim habet. Secundo, supponit nullum locum esse, ubi nullum sit corpus

ambiens: quod nos refutauimus. Ac sane corpori Christi supra omnes caelos constituti, non negatur locus ratione dimensionum: ubi tamen nullus est aer, & omnino nullum corpus ambiens. Cur ergo non essent in loco corpora intra eam aulam destituta aere, seruatis tamen propriis dimensionibus?

XIX. Secundum argumentum: Si totum corpus non occupet locum, ergo neque singulae eius partes. Atqui hoc est absurdum. Ergo & illud. Probatur consequentia: quia concipi non potest, quomodo partes singulae occupent locum, & corpus non occupet. Multo minus quam, qui essent singulae candidae, & totum nigrum. Nam corpus actu idem est cum partibus omnibus. Probatur assumptum: quia si singulae non occupant locum, ergo non expellunt se mutuo: quare omnes sunt confusae, & absque vlla analogia. Et esset totum in toto: & totum in qualibet parte. Quod abhorret *δὲ τὸ πᾶν* a natura corporis: & maxime organici: quale est corpus Christi: Estque proprium Spiritui.

XX. Conimbricenses mira aenigmata loquuntur. Concedunt non minus repugnare, duo corpora, quam plures eiusdem corporis partes, simul existere. Verum omnes simul esse corporis partes non posse negant. Et addunt partes ita simul positas non hilominus conseruare eam extensionem & distinctionem, in qua essentia quantitatis consistit. Explicat, nisi fallor, Bellarminus, quomodo balbus balbum intelligi: distantiam, quae est inter membra corporis, quatenus in se extensum est, non esse distantiam localem, sed altius cuiusdam generis. Et dicit ea distare inter se, quae non sunt immediate coniuncta: & ea magis distare, inter quae plura sunt interiecta, non interualla, sed membra. Nam in corpore supra caelum distare pedes a capite, non per spatium locale, quod ibi nullum est; sed per interiectionem pectoris, aliorumque membrorum. Cofferæus etiam clarius. Hanc partium distantiam esse ordinem organicum partium distinctarum inter se; ut oculi, ne sint aures: neque labia nares: neque vna sit in alia.

XXI. At ista, Deus bone, quis sanus concipere possit? Distantiam partium in corpore negant esse localem. Sed contra Aristoteles 4. Physicorum, c. 5 asserens caelum esse in loco per partes, quia mouetur circulariter. Nam certe hic motus est *φωσφ*. Itaque, secundum locum. Et cetera interuallis sunt caeli partes distinctae, in quibus est sursum & deorsum. Deinde corpus est quantum *συνεχῆς*. At *τὸ συνεχῆς*, ut colligitur ex Aristotele eodem capite, est cuius partes aliae alias continent. Quod si est, tum necesse est interuallum esse. Confirmatur ex alia definitione *τὸ συνεχῆς* 3. cap. 1. Physicorum, *ὅταν τὸ αὐτὸ ᾖ ὅλον, καὶ ἐν τῷ ἑκάστῳ μέρος εἴς ἄλλο μέρος*: Quando vnum idemque est terminus partibus quibus sese contingunt. Nam nega non potest intelligi absque interuallo. Secundo, opponuntur pedes capiti, tanquam contrarij loco: quia *ἐναντίον καὶ τόπον τὸ κεφάλαιον ἔχει ἀπὸ τοῦ ποδῶν*. Contrarium secundum locum id est, quod per rectam maxime distat. Atqui non potest *τὸ κεφάλαιον ἔχει ἀπὸ τοῦ ποδῶν* cogitari absque interuallo.

XXII. Veruntamen, si non est interuallum, quid est? Nam illud alterum genus Bellarmini nihil est. Cofferæus ergo esse vult ordinem organicum partium distinctarum inter se, ut vna non sit alia. Atqui hoc portentum est. Primo, etsi corpus totum sit *συνεχῆς*: tamen partes eius inter se sunt quaedam *συνεχῆς*, quaedam autem *διωρισμέναι*. Non enim caput est pedibus *συνεχῆς*: ratio est, quia non est vnus amborum terminus. At si distantia partium esset hic ordo organicus, omnes partes essent *συνεχῆς*: quia is ordo est vniuerso corpori. Itaque tam coniuncti essent capiti pedes, quam collum. Secundo, nullum corpus esset alio maius aut minus. Nam in omnibus idem est ordo organicus. Tum autem magis & minus, nunquam quisquam audiret dictum propter ordinem, sed propter quantitatem, eiusve dimensionem. Praeterea omnis ratio *τῆς συνεχῆς* absque vlllo dubio debet excludere *τὸ διωρισμένον*. At ordo hic non excludit *τὸ διωρισμένον*. Nihil enim obstat, teste lauello in praedicamento. Quantitatis, quominus partes quantitatis discretae sint ordinatae secundum prius & posterius: quam rationem esse ordinis nemo haecenus dubitauit.

XXIII. Ad absurdum de toto in toto, & in partibus; respondet Thomas part. 3. quaest. 76. art. 4. ad 1. tum esse corpus per modum substantiae: cuius natura est tota in toto, & tota in qualibet parte. Et inde sumperunt alij. Explicat etiam Rubeus in 4. Sententiarum dist. 10. Substantia ex sui naturae, & quantum est de se, non determinat sibi locum partium vel magnitudinis, sed in se ferenter continetur in parua & magna quantitate: sicut tota natura aeris in paruo vel magno aere: & tota natura aquae in parua vel in gustula: & magna aqua, ut in flumine.

XXIV. Rursus mera monstra. Per modum, inquit, substantiae: at ego quibus cuius substantiae: primae-ne an secundae? Nam si secundae; primo absurdum est, corpora esse in loco, ad modum secundae substantiae. Nam esse in loco, est actu existere. At secundae substantiae nunquam actu existunt: cum sint mera entia rationis: ut *ἡδὴν ἴππος, καὶ ἄρτος*. Secundo, quomodo intelligunt secundam substantiam esse totam in toto, & totam in partibus? Nam totam in partibus, id est, suis speciebus: concedo esse, nimirum totam naturam hominis in Petro, in Paulo, in Ioanne: nec maiorem in vno quam in alio: imo ne in omnibus quidem magis quam in vno. Sed totam esse in toto; hoc vero ego capere non possum. Nam si totum nullum intelligi potest, praeter ipsam substantiam secundam: quae ut dixi, nusquam est per se actu: sed tantum in singulis indiuiduis.

XXV. Confugient ne ergo ad modum substantiae primae, quae actu existit? At ego quaeram, cuius? hoc est, siue ne an alienae? Nam duplex est substantia, spiritus, & corpus. Et spiritus substantiam concedo esse totam in toto, totam in singulis partibus, quauis hoc ipsum improprie: cum spiritus nullae sint partes. Ergone dicitur corpus, non occupans locum, existere ad modum spiritus? At Fulgentius de fide ad Petrum, c. 3. *Per aquam, quae ita permanet, sicut a Deo, cum non esset, accepit, alia quidem sic, alia autem sic. Nec enim sic datum est corporibus, ut sint sicut spiritus acceperunt.* Augustinus contra Epistolam Fundamenti, c. 16. Omnino non potest esse aliquid corpus, siue caeleste, siue terrestre, siue aereum, siue humidum, quod non minus sit in partibus quam in toto. Et post: nam erit totus locus post pauca recitatus. Anima nostra nullo modo inuenitur locorum spatium aliqua mole distingui. I. O. Bardus 1. dist. 17. scilicet 11.

tum, si velit. Cur non enim æque, ac de nihilo omnia? & si faceret, tum verum futurum, corpus non occupare locum: & spiritum occupare: sed in sensu diuiso. At in sensu composito: vt corpus, manens corpus, nec mutatum in spiritum, non occupet locum, hoc vero, neque Augustinus, neque Cyrillus cogitauerit, nedum dixit. Imo contra. Nam cuiuscumque certum est, sublati spatii locorum, non existere corpora: eidem hoc persuasissimum esse necesse est, corpus esse & non esse in spatio loci, implicare contradictionem. At Augustinus credidit contradictoria non cadere in Dei potentiam. Cyrillus etiam manifeste: cum dixit; si Deus foret corpus, futurum in loco, & circumscriptum: hoc ipso docuit, non cadere in Dei Omnipotentiam: vt corpus sit corpus, & simul sine loco, & circumscriptum. Aliter necesse esse: Augustinum, & Cyrillum animo comprehendisse duas enunciationes *ὁν φανερὸν* simul esse veras. Quod est absurdissimum.

XXXVII. Quinto, respondet Bellarminus, Augustinum quædam dicere de corpore Christi, quædam generaliter de corporibus. De illo, non esse ubique diffusum, ita vt forma, & figura humana careat. De illis, primo, corpora magnitudinem habentia, extensa esse, & habere certum ordinem partium: nec fieri posse, vt tanta sit magnitudo vnus partis, quanta totius. Secundo, corpora esse in loco, ita vt pendeant à loco: contra, Deū ita esse in loco, vt locus potius pendeat ab eo. Porro, primum & secundum membrum, verum esse. Sed primum esse contra Vbiquitatem. Secundum, non contra Paptas: quia nõ requirit Augustinus, vt corpus necessario coextendatur loco; sed tantum, vt sit in se coextensum. Tertium intelligendum de corporibus, quæ sunt infra cælum, & quatenus naturaliter existunt; alioquin falsum esse: vt patet in summo cælo.

XXXVIII. Ego vero concedo, primum membrum non pertinere ad hanc quæstionem, de occupatione loci: sed ad proximam de pluribus locis. Itaque non erat necesse huc inducere. Quod tamen Sophista non potuit absque immani fraude: quorsum enim illud, *Ita vt forma, & figura humana careat*. Et ne ab Augustini verbis? Minime gentium: sed Sophista dolo malo, qui sperauit nonnullis visum iri corporum ubique diffusum, alia care: forma humana, alia minime. Sed in secundo & tertio, meros fumos vendit. In secundo, falsum est non requiri ab Augustino, vt corpus coextendatur suo loco. Nonne enim diserte, ideo non posse quantitatem esse totam vel tantam in singulis partibus: quia distantes partes simul esse non possunt, quoniam sua quaque (nempe parte) spatia locorum tenent: minores minora, maiora maiores? Rursus, quicquid qualibet crassitudine distenditur, non potest, nisi minui per partes, habendo aliud hic, & aliud alibi quod exemplis illustrat corporis organici, tum terræ, aquæ, aeris, lucis. Et rursus, nullum corpus vilo modo posse in loco huius partis, simul habere aliam partem, sed aliud hic, & aliud alibi habens, per quælibet spatia locorum, distanti, diuidua, scilicet mole, distendi. Denique, quantumcumque sit corpus, & quantumcumque corpusculum loci occupare spatium, ita vt in nulla eius spatij parte sit totum. Et quæ hæc tandem est tanta audacia, vt post hæc ita scripta, ita lecta persuadere audeat non loqui Augustinum de coextensione ad locum? Nam istum Sophistam oportet omnes homines habere pro fungis, aut stipitibus, qui nihil sentiant, nihil cogitent.

XXXIX. In tertio membro, primum, vnde illud pendere à loco: neque enim apud Augustinum vsquam est. Hoc lego, *Si spatia locorum tollantur nusquam esse corpora, hoc est, non esse*. Hoc si appellat pendere à loco: non contendam ego quidem de vocibus. Sed, intelligendum Augustinum de corporibus solis, quæ sunt infra cælum, Hoc vero falsissimum. Nulla enim vnquam fuit vniuersalis enuntiatio, si hæc non fuit. *Quantumcumque sit corpus, quantumcumque corpusculum*. Tolle spatia corporibus, & nusquam erunt. Præterea, quid illud est, *infra cælum*: Atqui Augustinus diserte, *Neque omnino potest esse aliquod corpus, siue cælestis, siue terrestris, siue aerium, siue humidum*. Tum vero Cyrillus etiam Deum negat effugitum locum, & circumscriptum, si esset corpus, & mihi aliquis excipiat corpora quædam supra cælos?

C. A. P. IX.

An corpus aliquando fuerit pluribus locis.

I. Superest thesis tertia, de vno corpore in pluribus locis. Quæritur ergo, an possit vnum idemque numero corpus, simul eodemque momento præsens per se constitui in diuersis locis. Paptas affirmant in transubstantiationis gratiam, quæ, si hoc non concedatur, funditus perit. At Catholici negant: ne pro articulis fidei, monstra inuehant in rerum naturam.

II. Primum argumentum Paptis ab experientia: quod in hanc formam concipit Gregorius de Valentia: Quod diuinitus aliquando factum est, id sine omni dubitatione fieri potest diuinitus. Factum est autem aliquando diuinitus, vt Christus corpore suo præsens simul esset in cælo, & in terra, vel penes terram. Potest igitur fieri diuinitus, vt Christi corpus non vnico adsit tantum loco; sed in pluribus re ipsa sit præsens. Maior est extra contradictionis aleam. Minorem probant. Primo, quia ex quo Christus videntibus Apostolis, in cælum est assumptus, constat nullo temporis momento abfuisse, vel abfuturum esse, à cælo, donec mundum iudicaturus ita veniat, quemadmodum discessisse visus est. Psal. 110. *Dixit Dominus Domino meo, sede à dextris meis, donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum*: id est, in finem vsque, teste Apostolo 1. ad Corinth. 15. *Cum scilicet tradiderit regnum Deo & Patri: cum euacauerit omnem principatum, & potestatem, & virtutem*. Item Act. 3. *Quem oportet cælum suscipere, vsque ad tempora restitutionis omnium*.

III. Iam vero eundem, qui semper fuit in cælo, fuisse aliquando in terra, probant. Primo, quia Act. 9. & 22. Paulo apparuit in via eunti in Damascum. Secundo, eidem rursus. Act. 23. in carcere. Sed & alias Romæ quidem. Petro, in via Appia: vbi nunc oratorium, cui in rei memoriam, nomen est, *Dominus, quo vadis*: Authores, O.igenes tomo 21. in Ioannem.

Ambrosius oratione contra Auxentium. Hegeffippus libro 3. de excidio Hierosolymitano. Athanasius, licet paulo obsecutus, Apologia pro fuga sua. Iterum, Antonio à demonibus grauissime cæso: autor Athanasius in eius vita. Tharsillæ apud Gregorium, Dialogorum libri 4. c. 26. Ipsi Gregorio apud Ioannem Diaconum libri 2. de eius vita, c. 22. Denique alias, teste Paulino epistola ad Macarium.

IV. Respondeo: propositi Syllogismi negari minorem. Nunquam enim esse factum, vt vnum idemque corpus humanum simul in cælis fuerit, & in terris. Ad confirmationem autem dico, axioma prius, primo, fore non esse necessarium. Quid enim, si dicamus cælum esse Christi hominis domicilium ordinarium, ita tamen, vt sibi liberum referat extra ordinem terras visitare? Aut, cur non Christo dabimus, quod Petro Papæ stæ, quem, etsi voluit sedisse Romæ ad mortem vsque, id est, annis viginti quinque, tamen agnoscent excurrere in varias orbis provincias? Ego sane id mallem, in quo nulla est absurditas; quam tantum *ἀποτο* concedere vnus corporis in pluribus locis. Et tamen habeatur sane pro certo. *Aliter autem axioma concedi non debet*. Agam de singulis exemplis.

V. Primum est, cum Paulus proficiscens Damascum, dicitur vidisse, & audisse Dominum in terris. Hic vero dico, primo, non esse certum Christi corpus visum fuisse à Paulo. Neque enim id, aut rexus dicit, aut velle circumstantiæ demonstrant. Imo, describitur lux subito perstringens Paulum. Et lux quidem multa. At hæc solet aciem oculorum retundere, visumque ad orientem uertere, vt ne proxime quidem adfita videantur, nedum procul distita. Quin & Paulus excæcatus est, vt surgens nihil videre potuisset. Quod si accedentem non vidit præ subito fulgore: nec recedentem potuit præ cæcitate. Ergo, verisimile est omnino, tum non vidisse, itaque Salmero in Acta, tract. 29. vocem audisse, sed faciem non vidisse, scripsit.

VI. Probat tamen visum. Primo, quia comites dicuntur quidem vocem audisse, at neminem vidisse, per antithesin, quasi dictum, comites audisse vocem, neminem vidisse: at Paulum, & audisse vocem, & vidisse aliquid. Secundo, quia capite Act. 22. dicat Ananias, *Deus Patrum nostrorum prædestinavit te, vt cognosceres voluntatem eius & videres Iustum, & vocem audires ex ore eius*. Ergo, & vidit Paulus Christum, & vocem audiuit, non ex nube, aut Angelorum ministerio formatam in aere, sed ex ore Christi. Tertio: ad hoc apparuit tibi, ait ipse Christus, c. 26. *vt constituam te ministrum & testem eorum, quæ videris*. Ergo, fuit Paulus testis oculatus resurrectionis. At non fuisset, nisi corpus ipsum vidisset. Quarto, Paulus prioris ad Corinth. 9. *Nonne Dominum nostrum vidi?* cum probaret Apostolatam suam. Denique, c. 15. eiusdem, *Nonissime, tanquam abortiuo, visus est & mihi: cum prius dixisset visum Petro, Iacobo, & aliis*. At hæc probatio resurrectionis non valeret, nisi vidisset ipse, vt alij viderant.

VII. Respondeo ad primum. Antithesin esse commenticiam: neque esse vllum eius in textu vel tenuissimum indicium. Imo, simplex est narratio; quæ postea quæ Paulo acciderant, ea quoque proponit, quæ comitibus. Nam Paulum, & subita luce perfulsum, & prostratum, & excæcatum, non mirum nihil vidisse, solam vocem audisse. Promptum autem erat querere, quid autem comites, qui nec prostrati, nec excæcati? Tum hivo, inquit, æque cum Paulo vocem audierunt, neminem viderunt. Quo nouo indicio colligimus Christi corpus non fuisse in terris: alioquin videndum fuisse à comitibus. At vidit Paulus Iustum. Saae, inquam: cur non enim vidisse dicatur, qui videntis, loquentisque, & operantis, tanta habuerit experientia? aut cur non videre hic minus aptum sit vocabulum, etsi ad sensum oculorum nõ referatur, quam alibi, cum describuntur etiam cæcitate? Nã Act. 11. *ador*, inquit Petrus, *ὡς ἴδεν τὸν κύριον*, *Vidi quadrupedaterra: & quidem, ἀνθρώπου, ἰσταντὸς οὐλοῦ*: siue vt cap. 10. *Ἰωάννην, ὀφθαλμοῦ*. Et rursus 21. *Ἰωάννην Ἰωάννην ἐν ἐκείνῳ, ὡς ἴδεν αὐτὸν*. Contigit mihi, vt vaperet extrame, & viderem eum. Et in Apocalypsi quoties? c. 1. *Quod vides, scribe. Vidi septem candelabra aurea. Cum vidissem eum, cecidi ad pedes eius*. Quarto, *Posthac vidi, & ecce osium apertum*. Et alia plurima, quæ omnia colligere non est necesse. Denique Ambrosius. c. post. 3. de Spiritu Sancto, *Paulum, eum oculos perdidisset, quomodo, nisi in spiritu, Christum videbat? Vnde & Dominus ait, Ad hoc enim tibi visus sum, vt constituerem te ministrum & testem eorum, quæ videris*. Et eorum quæ visurus es. Item Oecumenias & Theophylactus in Act. 9. & illud Ananias, *qui apparuit tibi, ὡς ἴδεν τὸν κύριον*, *ὡς ἴδεν τὸν κύριον*, *ὡς ἴδεν τὸν κύριον*. At qui non est visus. Imo per effectum, & cæcitate est visus. Et vero vocem illum audisse, non ab aere, sed ab ore Christi, fateor, sed *ἄδων*, inquit Theophylactus. Augustinus, *de cælis, & inde potuit audire: nec tamen Christum videre*.

IX. Fuit oculatus testis resurrectionis. Imo, inquam, non resurrectionis, sed eius qui resurrexerat. At non sequitur, tum temporis fuisse visum corpus. Quia superiebant alia experientia certissima, lux immensa, acceptæ, tedditæque voces: denique tota visio non exstatici, sed vigilantis, mouentis, attentis: & cur nõ hæc fateretur sufficere ad rei certitudinem, illi, qui millies millenas monachorum, monacharumue visiones ingerunt. infinitis partibus istæ minores, ad fidem faciendam suis dogmatis recetibus? Potuit igitur vere Paulus dicere, Dominum sibi visum, his nris experientis. Bernardus sermo. 1. in Conuersione Pauli, *Luci & vocis testimonio credibilia facta sunt nimis: nec dubitare est de veritate, quæ se ingerit per utraq; oculorum scilicet, auriumque fenestras*. Denique, cur non valeret eius testimonium ad probandam resurrectionem, nisi æque vidisset cum Petro, & Iacobo? Nam, absit, vt Bellarmino quicquid in buccam venerit, nobis sit pro oraculo. Quod si esset, tum alius negaret æque valere, quia non sit versatus cum Christo familiariter, nec sumperit cibum, potumve.

X. Et esto tamen: visus sit, tum temporis à Paulo Christus. An propterea penes terram? Hoc negamus, & è cælis potius asserimus. Nec solius nec primi Augustini fuit hæc constans sententia. In Psalmum 14. *Caput, & membra vnus Christus: caput in cælo erat, & dicebat, Quid me persequeris? In I. Ioannis Tract. 10. Non expauescis vocem capiti de cælo clamantis pro membris suis, Saul, Saul, quid me persequeris? Et infra, *scilicet visus enim, dixit nimis**

missima verba. Post ista verba, non est loquutus in terra. Ascensurum caput in caelum, comendavit membra in terra: & discessit. tam non inuenis loqui Christum in terra. Inuenis illi loqui, sed de caelo. Et de ipso caelo, quare? Quia membra calcabantur in terra. Persecutori enim Paulo dixit de super, Saule, Saule, quid me persequeris? Ascendi in caelum, sed adhuc in terra iaceo: hic ad dextram Patris sedeo: ibi adhuc esurto, sitio, & peregrinus sum. De Ciuitate Dei libr. 17. cap. 9. Vt intelligamus de ipso dici quodammodo, quod de eius corpore dicitur: propter quod etiam ipse de caelo, cum corpus eius, quod sunt fideles, Saulus persequeretur, Saule, inquit, Saule quid me persequeris?

XI. Augustino attestatur, & alii in libro 3. cap. 15. Habent necessitatem recipere etiam eam testificationem, quae est de Paulo, dicente ipso (Luca) primum quidem Dominum ei de caelo loquutum, Saule, Saule, quid me persequeris? Ephrem in comio in omnes Sanctos Martyres, E caelo vocatus. Paulus a benignissimo Domino cohibitus est. & veratarius. Hieronymus Pelusiotae Epistola 4. cap. 1. Πάλῳ ἐφ' ἧς ἡμεῖς περὶ τοῦ καὶ ἐπὶ τῶν οὐρανῶν ἔχοντος τοῦ σώματος. Ἐπιπέσει ἐν αὐτῷ ἡμεῖς, ὡς ἐν ἐπιπέσει. Ἐπιπέσει ἐν αὐτῷ ἡμεῖς, ὡς ἐν ἐπιπέσει. Super naturalia, diuinaque documenta, cum doceret Paulum Dominum, de caelo enim alloquitur, ut praedicationem, quam ei commissurus erat, caelestem esse demonstraret. Drogio Hostiensis term. 1. de Sacramento Domini passionis, Et nunc, Domine, dolens tu super Saul & Ionatham filium eius, qui occumbunt quotidianis super montes Gelboe. Nisi enim doleres, non clamares de caelo, Saule Saule, quid me persequeris? Maxentius Ioannes dialog. 2. Nam & Ecclesia, corpus eius dicitur, eiusdemque Ecclesiae, facit Deus proprias passiones: pro qua etiam in caelo postius, clamat, Saule, Saule, quid me persequeris?

XII. Neque ab istis dissentiant, Gregorius Romanus Morali in libro 30. cap. 24. Carnali sapientia contra Deum, Saulus obdurerat, quando cor eius nulla praedicationis Euangelica sagitta penetrabat: sed postquam foris caelum increpatione iaculatus & superno respectu calcatus est, lumen quippe ut acciperet amisit, ad Ananiam veniens, illuminatur. Theophylactus in 9. Act. Vocem a Paulo auditam caelestem vocat, πρὸς Φαῦλον ἡκούσθη οἱ σύντροφοί. Πάλῳ αὐτῷ ἔειπεν ὁ κύριος ἡκούσθη. Quam vocem audierunt comites Pauli: ipsius Pauli respondens. At caelestem ipse solus audivit. Oecumenius vero, πάλῳ αὐτῷ, superne factam, ἀκούσθη ἡ φωνή. & πρὸς ἀναγιγνωσκόμενον Φαῦλον οἱ σύντροφοί τῷ Παύλῳ, αὐτῷ τῷ Παύλῳ. Ἐδίδαξεν ἡμεῖς ἡμεῖς αὐτῷ ὁ κύριος αὐτῷ ὁ κύριος. Audientes quidem vocem, non ex alto vocem audierunt, qui erant cum Paulo: sed vocem Pauli: ut neminem videbant cui responderet. At Paulus tantum illam ex alto.

XIII. Et tamen contra disputant, ut doceant, corpus Christi, tum temporis fuisse in terra, vel in aere proximo. Et credo proximum hunc aeternum animos fecisse. Cotonus, olim ad eum in memorantur, solenne illud, volucres caeli, cum illa Patrum testimonia praesenti obiectem. Nempe, hoc volens, sic intellexit Augustinum, fuisse tum temporis Christum in caelo, nempe in quo & Iulianus esse dicunt. Quo nihil dici potest absurdus. Nam, primo, ista solet aliquando caelum intelligi in Scripturis: tamen non solet ita usurpata a Patribus. Deinde, quae, malum, haec proterua est? Quasi non in dicit Augustinus quod caelum intelligat? Ascensurum, inquit, caput in caelum. Et post, Hic ad dextram Patris sedeo. Vbi certe ibi, vnde loquebatur. An igitur sedet Christus ad dextram Patris in aere cum coruis? Imo, & πρὸς ἐπιπέσει.

XIV. Sed conantur tamen probare, fuisse corpus Christi in terra. Primo, quia excaecatus est Paulus a luce, at non potuisset lux illa corporis Christi laedere, nisi propinqua fuisset. Secundo, etiam comites lumen viderunt, & vocem audierunt: ergo, vel in terra, vel in aere proximo, Christus apparuit. Quia summum caelum, oculis & auribus, comites non penetrassent. Tertio, comites, licet audierint vocem, tamen non distincte. Ergo, propinquior Christus Paulo fuit, quam comitibus, ut quasi in aeternum loqueretur. Si enim de caelo: ergo omnes audissent. Quarto, illa interrogatio, Quis es, Domine? & responsio, Ego sum Iesus, quem tu persequeris; aperte indicant praesentiam Domini. Nam si Paulus vidisset in summo caelo, ait Stapletonus: non dubitasset quis esset. Quinto, si solus vidisset in caelo, non fuisset Paulus testis idoneus resurrectionis: quia sic se potuisset eludi testimonium; dicendo, aut deceptum fuisse, aut solam imaginationem vidisse. Addit sextum Cotonus. Ananias ad Paulum, Dominum, inquit, qui apparuit tibi, & ἡ φωνὴ ἡκούσθη: non simpliciter in via: sed in via qua venimus: quod idem est, ac si diceret: in ipso existens in eadem via tecum: nisi forte Lucas, battologia accusetur. Septimum Cotonus Act. 26. Surge; & sta in pedes tuos: idcirco enim apparuit tibi, ut designarem te ministrum, ac testem. Ergo, Christus ipse, suas Paulo manus imposuit.

XV. Respondet ad primum: Lucem illam fuisse quidem proximum Paulo, & ideo excaecasse: sed corpus tamen, vnde illa lux (si fuit tamen illa corpore Christi, quod Scriptura non explicauit: nos neque tamen, si neque certum admittimus) corpus, inquam, illud non a quo fuisse iuxta Paulum. Quomodo sciunt omnes solem a suo caelo non descendere, & tamen eius luce Regulum fuisse obcaecatum. Ad secundum, primo, non consentire Bellarmino Cotonum; negantem splendorem illum personae consentire Bellarmino Cotonum; negantem splendorem illum personae consensisse oculos omnium: hoc argumento, quia excaecati non fuerint. Comparant inter se si libet. Quamquam Bellarminus, teste Paulo, iuxta Cotonum est. Act. 22. Deinde argumenti vis nulla: nam lux, item vox & caelis pereipitur ab iis, qui sunt in terris: etiam si neque oculi, neque aures penetrant caelos. Est enim earum natura, ut agant in obiecta remotissima a suis. igitur Certe Genes. 22. Clamauit ad Abrahamum Angelus Domini de caelo, nec ille, puo, non auduit. S. militer posterioris Petri. Hanc vocem non audiuimus de caelo allatam.

XVI. In tertio, sumitur incertum, comites audisse sonum loquentis Christi. Nam id Paulus discrete negat cap. 22. Ideoque, Patres, cap. 9. consentiant audiuisse vocem Pauli: ut Theophylactus, & Oecumenius. Quamquam illud sane videtur, facilius audire etiam Christi loquentis sonum: at non assensuros comites meliorem soni. Porro, non sequitur, si non distincte audierunt comites: ergo vocem non editam de caelo. Nam Ioan. 12. dicitur vox facta de caelo, ab omnibusque audita: sed adeo non distincte ab omnibus, ut alii dicerent tonuisse: alii Angelum loquentem esse. Nam, qui Angelum loquentem esse dicebant, siue dubio distinctius audisse necesse est, quam qui tonitruum dicerent, & hoc ipsos aliquem sonum

percepisse certum. Nam si nullum, quo a praetextu tonitruum dicerent? Non ergo mirum hic eandem vocem de caelo factam, & distincte auditam a Paulo: & non distincte a comitibus.

XVII. In quarto: Primo, ut dixi, non est certum fuisse a Paulo Christi corpus visum. Secundo, et si visum, non tamen necesse est fuisse agnoscendum. Non enim visus causa est agnitionis: alioquin, quoscunq; videmus, agnosceremus: quod contra fit: sed praecedens aliqua cognitio; siue per sensum, siue agnouisse dicitur Ioseph fratres suos sibi prius familiariter cognitos: siue per contemplationem, quomodo credo agnitos ab Apostolis, Mosè, & Eliam in transfiguratione. At haec neutra causa esse potuit in Paulo: quae non onitatur vidisse Christum in carne cum Apostolis: & certum est haec tunc non credidisse Christum esse in caelis. Alias, quomodo posset dicere se ignorantem fecisse? Quid autem? Iud, Quid me persequeris; nulliusne erat momenti? Aut quomodo potuisset, tum nihil sperans praeter minas, in animum sibi inducere, se persequi, vel Christum, quem non credebatur, nisi mortuum, vel omnino aliquem in caelis positum? Cum ipse potius iret in eos, quos sciebat esse Damasci. Non mirum igitur, & a Stephano Christum in caelis fuisse agnitam; cuiam id erat persuasissimum: & a Paulo non agnitam, qui nihil tale credebatur.

XVIII. In quinto fallum est, non futurum testem idoneum, si vidisset in caelis. Cur non enim? Praedictio Apostolorum duo continebat capita: & resurrexisset Christum: & esse in caelis receptum in gloriam. Vtrumque hoc caput Paulo constabat, si ne vidit in caelis. Ast alterum tantum, si vidisset in terris. At qui potuisset eludi testimonium? Credo, inquam. Quid non enim moliter hominum nequitia contra veritatem? At non propter ea infirmum est testimonium, quia aliquo cauillo eluditur. Alioquin, quid esset in Euangelio certi? Cum resurrexisset Christus, reperti sunt qui dicerent raptam de sepulchro. Quam Apostoli pleni spiritu loquebantur magnalia Dei, cauillanti potius esse multo plenos. Quam praedictio resurrectionem Paulus, audit ἀπεμύλον. Quid multa? Venit Ioannes, non edens, nec bibens, (Matth. 23. & auunt, demonem habet: Venit Filius hominis, edens, & bibens, & dicit, Ecce homo edax, & vini potor, publicanorum amicus, & peccatorum. A deo obliuata virulentum est humanum ingenium, & in suam perniciem sophisticum. Sed non propterea, aut Ioannis, aut Christi praedictio non fuit authentica. Sic et si mille cauillis Pauli testimonium Iudaei eleuare studuissent, tamen ideo firmum, et tumq; fuisset nihilominus, quia Christum in caelis vidisset. Tum autem, quid promouet Bellarminus: aut qui credit nullum fore locum vili seu illis, si vidisset Paulus in terra Christum? Maxime cum oppositos testes haberet suos comites, qui iurare poterant se neminem vidisse Breuiter: aut cauilli maleficiosum, nihil faciendi: aut ne pugnandum quidem pro Christi corpore in terris.

XIX. In sexto, felici orne Cotonus, an confidentior qui illud, Visus est tibi in via, qua venisti, exponat, ipse praesens fuit in eadem via tecum? Quasi illud, qua venisti, pertinere possit ad explicandum quomodo visus sit: & non potius ad designandam viam, non quamlibet, sed hanc vnam & particularem. Scilicet, metuunt battologiam delicatulae Cotonis aures, vili benedicendi peritissimi. Quasi battologia vlla esset, & non potius certissima circumstantia ab Anania addita, ut sciret Paulus sibi certissime reuelatum fuisse, quod ei acciderat, annotato, & loco & tempore: quasi diceret, Sci tibi apparuisse Christum; & quidem nunc recens, cum esses in via, atque huc venisses.

XX. Sepimum, si uicerit Cotonus, quid superet praeter triumphos? Nam sane, si impolita Paulo manus Christi, nemo est Catholicorum, tam ferreus, qui non concedat Christi corpus fuisse in terris? Vt enim, quis credat nondum baptizato manus impostas? Aut, si tum, & quidem ab ipso Christo, cur postea iterum, & a discipulis? Act. 13. Quis credat Paulo, tum impostas a Christo, a quo, ne praesente quidem cum esset in terris, vti quam fuere impostas reliquis Apostolis? Denique τὸ πνεῦμα ἡκούσθη, nuntium quodam Latini in interprete redditur, praedixit in Caetano, praeparauit. Salmeron ipse annotauit, Grace habetur praeparauit. Etasmus, ἀπεμύλον, praeparauit te, siue prius apparuit te.

XXI. Atque haec tenet de prima apparitione. Alteram ex Act. 23. vult de vrgente Cotonus & Caronius. Lucas. Cum magna seditio esset, veritatem tributus, ne Paulus ab ipsis discerneretur, in illi militum manum descendere, & eum rapere de medio eorum, ac ducere in castra. Sequente vero nocte, in somnis αὐτῷ ὁ κύριος, ἄστὴς ἐπὶ Δομίνῳ, dixit, Considera Paulus: in somnis, clamat Cotonus, totus Graeculus, an Graeculus, nunc non per Athenis redux, in somnis αὐτῷ, id est assistens, atque stans iuxta eum. Et Caesar Bollegerus contra Plecteum ad 3. caput 4. de Eucharistia, in somnis, inquit, assistens, & stans iuxta Paulum, ne quis dicat apparuisse ex caelo.

XXII. At vos tam auide perigrati estis, ut obicitis nocturnam visionem de somniis: & in visionibus, imo in somniis, quia imaginatio haud aliter afficitur, quam si res ipsa sensibus offerentur; ita delicti omnia, quasi essent realiter gesta, tamen non sunt. Inde est, non hic tantum, in somnis, sed etiam in somniis. Act. 16. Et visio per noctem apparuit Paulo; & αὐτῷ τῷ Μακεδόνῳ. Vir Macedo quidam aderat stans: ut & Danielis 3. Stans illa magna, & statura sublimis. Ἰσραὴλ ὄρα, ἰσραὴλ δὲ ἀποστρέψαι τὸ πρόσωπον σου ἀπὸ τοῦ θεοῦ. Oclauo, Venit vix ad artem illum cornutum. & αὐτῷ ἐπιπέσει ὁ κύριος ὁ κύριος, quem videram stantem ante portam. Quid mirum igitur, si Paulo Lucas dixit hominem in somniis, et si in somniis, non vere autantem; sed visum adstate.

XXIII. Plutarchus vltis est vicino verbo πρὸς Σουλῶν non minus efficaciter in Sylla, Filium eius mortuum, haud multo ante Metellam, φαντασίαν ἔδειξεν ὡς ἐπὶ τῶν οὐρανῶν ἐπὶ τῶν οὐρανῶν; apparuisse in somniis sordida veste adstantem; Luculo δὲ αὐτῷ ὁ κύριος ἄστὴς ἐπὶ τῷ Δομίνῳ, ἰσραὴλ δὲ ἀποστρέψαι τὸ πρόσωπον σου ἀπὸ τοῦ θεοῦ. In somniis Dea Aristagora populi seruo assistens. Vicinam legas usurpatum i Samelice 3. vbi habet nocturnam visionem: venit Dominus, & stans, Graece ἰσραὴλ ἰσραὴλ Hebraice אלהים אלהים, quo non potest esse disertius illud, in somniis.

XXIV. Sed, quia prolixo disputo: Quid vicina quaeratur, et si differat; tamen vel nodum in se ipso quaerantibus, protelandae disputationis poterunt ansam praebere. At qui possum breuius Articulos negatores docere, & K 3 sic

sic ferre vsum, vt *ἰφιστάμενος* dicatur, de quocunq; somnio, & ab q; vlla loci multiplicatione. Aud te testes, Xiphilinum in Adriano, ὁ δὲ δούλου αὐτοῦ μετὰ τὸν ἄρτον ἔκλυτο, πῶς τὸν ἰφιστάμενος ἐπὶ τῆς πατρῴας, Magister meus, hac nocte in somnis adstant mibi, iussit operari in nauare patria, Lucianum in Cronofolone, ὁ δὲ ἄρα ἐπιπέσει, ἀλλὰ ἡμεῖς ἐπερὶ τῆς ἐκείνου συζήσομεθα, Non in somnis adstant: sed pridem vigilanti manifeste consociatus. Eustathium libro 7. Ismeniae somnium narrantem, ἡ μὲν ἔπειτα πάλιν ἰφιστάμενος: Et paulo post, mibi rursum adfuit, Plutarchū Sylla, ἡμεῖς ταυγίμους εἰς ἴνυκτα ἰδόμενοι τῶν ἰφιστάμενος αὐτῶν, Dormiens nocte, visus est videre sibi Deam adstantē. Halicarnasseum libro 1 αὐτῶν ὁ δὲ ἰφιστάμενος, ἀλλὰ ἡμεῖς ἐπερὶ τῆς ἐκείνου συζήσομεθα, Aenea eo loco noctem illam fortuitocubanti, adstitisse proceram quandam, mirandamq; in somnis, cuiusdam Deorum patriorum similem visionem. Et ite un paulo post, de Latino agens, ἰφιστάμενος ὁ δὲ αὐτῶν πῶς ἔπειτα ἰφιστάμενος ἔδειξεν, Cum ita apud se decreuisset, quidam indigentium demonum in somniis illi afficiens dixit. Et libro 5. ἰφιστάμενος αὐτοῖς, ὅτε καὶ μὴ εἶναι ὅφεις ὀνειρώτους φεβέσαι. In somnis adstant eis horribiles quaedam species. Diodorum Siculum libro 5. in miraculis Hemithea, τῶν καμύων καὶ τῶν ἄλλων ἰφιστάμενος φανερῶς ὀνειρώτους φεβέσαι. Agrotantibus in somnis adstantem manifestum auxilium contulisse.

XXV. Sed litem dirimat Lorinus Iesuita: si non æque dilicatus Iesuitacum Corono, certe æque subelilis Græculus. Is hunc ipsa exponens à Cotono laudatum locum, Probabilis est, inquit, sententia Cathusiani fuisse apparitionem imaginariam, dormienti factam ab Angelo qui referret Christum: ita vt, nec Paulus, dum affirmat se vidisse Christum ad confirmandam veritatem resurrectionis eius, vel æqualem dignitatem suam in Apostolatu, inde ducere voluerit argumentum: nec qui ex hac præsentis apparitione: colligunt Christum esse in Sacramento Eucharistia, & in cælo, satis firmiter argumententur.

XXVI. Reliquas apparitiones nullas habent ex Scripturis: extra has autem scio infinitas iactari: vt mirer tam paucis nunc esse contentos apparatusarios. Certe poterant Agnetem proferre, & Catharnam illam Costi filiam: & Catharinam alteram illam Senensem, omnes à Christo (iam scilicet digam, imo polygamo, & tamen sacerdoti, quod in Ecclesia Romana monstrum) respondatas: & quidem in seculo annulo: in testimonium, credo, & præsentia, & fidei. Quin Conmbricenses omisiam noluerunt lepidam sane fabellam Antonini historiarum parte 2. tit. 10. c. 11. de Ambrosio, qui cum Mediolani diuinis rebus assisteret, simul se Turoni exequis D. Martini interfuisse testatus est. Mino stupidi tatis Papisticæ argumento Nam Ambrosius decessit anno trecentesimo nonagesimo septimo: Mart. nus quinque annis scilicet, nempe quadragesimo secundo, teste Baronio. Sed potuerunt videlicet, qui vni corpori plures locos assignant, idē eidem diuersa tempora multiplicare. Huic imposturæ similis impostura Frontonis Petrarcicensis, qui cum missam celebraret, subito deductus à Christo ad funus Sanctæ Marthæ Tauruscum in Prouincia: & vix excitatus à Diacono, Cur excitatus, inquit, Dominus Iesus Christus ad corpus Marthæ hospita sua me duxit: & ipsam tradidimus sepultura. Dirigit igitur illuc velociter nuncios, qui nobis annulum nostrum aureum & chirothecas griseas deferant, qua dum ad corpus sepeliendum me aptarem, sacrista commendauit, & ex oblivione dimisi, quod me tam cito excitatus. D. Scripsi ex cap. 100. Legendæ aureæ.

XXVII. Verum, hæc omnia saniores rident. Pijetiam detestantur, adeo habitam esse ludibrio plebem Christianam, sang. inc Christi redemptam. Eri nolim equidem vno eodemq; numero habere omnes eiusmodi narrationes. Satis enim perspicuum ab initiis modestis immanem licentiam paulatim propagatam. Potest igitur concedi apparuisse Christum Petro forte, & aliis. Sed furiosa fingendi libido, quæ tandem inualuit, extra illa, non per se mala initia, facile suspecta reddit. Quicquid sit, possunt omnes istæ apparitiones, siue veræ sint, siue fictæ, facile iudicari ex ver s, de quibus actum.

XXVIII. Pergo ad aliud exemplum vnius corporis in multis locis. Id petitur à corpore Christi in Eucharistia. Nam Patres asserunt sisti variis locis Chrysofostomus libro 3. de Sacerdotio. O miraculum! O Dei benignitatem! Qui cum Patre sursum sedet, in illo ipso temporis articulo omnium manibus pertrahatur, ac se ipse tradit volentibus illum excipere & amplecti. Idem ad Hebræos c. 10, dicit, idem corpus Christi in multis altaribus simul offerri. Consentientib. Ambrosio, Primasio, Anselmo. Cyrillus in Ioannem li. 12. cap. 32. & Theophylactus in 19. Ioh. dixeris verbis docent. Christum, per carnem suam in Eucharistia perceptam sanctificare animas & corpora omnium communicantium in toto mundo, & esse in omnibus totum & impartibilem.

XXIX. Respondeo: verissima esse hæc omnia, consentientib. omnibus Catholicis: sed nullam aut significare, aut inferre vnius eiusdemque corporis locorum pluralitatem. Sunt enim mystica: hoc est, fide intelligenda: non autem locorum spatii metienda: & vt loquitur Augustinus de Cōsecrat. dist. 2. c. 48. non rei veritate, sed significante mysterio: Nempe, quatenus panis suo modo vocatur corpus Christi, cum reuera sit Sacramentum corporis Christi. Doceo ex ipso Chrysofostomo: qui statim post ea verba: ποῖος ἔστι τὸ πᾶν τῶν ἁγίων, ἡμεῖς τὸ φῶς μὲν τῆς πίστεως, Faciunt autem illud omnes oculis fidei. Ita enim Græce est: et si Germanus Brixius longe aliter verterit: id est, nugæ meras egerit, quasi Chrysofostomus dixerit mysteria Eucharistica oculis cernenda. Fit autem id, inquit, nullis præstigiis, sed apertis ac circumspicientibus circumspicientium omnium oculis. Hæc Brixius: sed fide nimium Papistica. Quamquam, quis in Chrysofostomo non agnoscat manifestas hyperbolas? Nam illud amplecti cuiusmodi est? Aut quomodo corpus Christi in Eucharistia potest aliquis amplecti? Sed & πᾶν τῶν ἁγίων τὸ πᾶν φῶς τοῦ ἁγίου αἵματος, quis vidit vnquam? Atqui tribuit id miraculo: Ergo, non intelligit de pertractatione Symboli. Nimirum, inquam, ἡμεῖς ὁμοῦ: vt solet etiam alias. Quamquam certum illam, quæ sacramentis inest efficacia, tantam, vt non certius signa habeantur præ manibus, quam res significata fide possideatur: hanc, inquam, efficaciam, non posse esse nisi à potentia diuina: ac proinde miraculosam.

XXX. Nec sacrificii alia ratio, quam præsentia. Nec enim alia offer-

tur Christus, quam qua præsens est. Sed hæc disputatio alio pertinet. Lombardus libri 1. dist. 12. segm. 7. Illud quod offeritur & consecratur à sacerdote, vocari sacrificium & oblationem, quia memoria est & representatio vrisacrificij & sancta immolationis facta in ara crucu. Thomas, parte 3. quæst. 83. artic. 1. Duplici ratione celebratio huius sacramenti, dicitur immolatio Christi, primo quidem, quia sicut dicit Augustinus ad Simplicium, solent imagines earum rerum nominibus appellari, quarum imagines sunt: celebratio autem huius sacramenti, imago quaedam est representatiua passionis Christi, quæ est vera eius immolatio. Alio modo, quantum ad effectum corporis Christi: quia scilicet per hoc sacramentum participes efficitur fructus Domini: ca passionis. Hæc si certa sunt: tum vero nihil obstat, quominus infinitis locis sic offeratur corpus Christi: vt tamen suos locos non multiplicet: neque vsquam sit extralimum. & um.

XXXI. Postremo, argumentatur ab autoritate Augustini, qui de cura pro mortuis, c. 16. proponit quæstionem, vtum, cum in diuersis locis fiant miracula ad memorias martyri alicuius, si tunc ipse martyr præsens vno tempore tam multis locis, an vero ista fiant ministerio Angelorum. Ac respondet, quæstionem esse supra ingenij vires. Vnde hquet, non existimasse impossibile, vnam rem esse in diuersis locis: alioqui non dubitasset: sed aperte dixisset, impl. care contradictionem.

XXXII. Respondeo, Inuetri argumentum. Inde enim liquere, non existimasse Augustinum possibile vnam rem esse in diuersis locis: alioqui non fuisse dubitaturum: sed aperte dicturum non implicare contradictionem. Quomodo hodie, cum sibi Iesuite persuaserunt posse corpus in multis statui locis: nemo est, vel in eorū nouitiis, qui subito non respondeat, posse fieri: & addat etiam acutissimas decisiones: quid futurum, si Romæ in igne. Luteciæ in gelu, sit idem corpus, eodem tempore: & si hic iaceat: illic stet; & si hic epuletur: illic occidatur: & si occurrat ipsum sibi in itinere: atque alia non pauca, digna profecto Plauti Sofia, ac Menæchmis.

XXXIII. Augustino dubitanti, negantem componamus autorem Quæstionem ad Antiochum apud Athanasium quæ. 25. Ἄρα ἡ ἰσοπέδηται τὸν βίον ἐν παντὶ ἀποδοῦναι τὸν αἰσθητὸν ψυχῆς, ἢ ἐν ἰσοπέδῳ, Anima, quæ nos præuenientes decidunt, inuisunt ne hanc vitā, an non? Nequaquam. Vbi tamē ἰσοπέδηται non est proprie inuisere, sed inspicere, curare. Verumtamen altera statim quæstione, quomodo appareat sicuti multoties in suis templis & tumulis. Αἱ ἐν τοῖς ναοῖς καὶ τοῖς ἀγίοις γινόμεναι ἐπισημασίαι, καὶ τῶν ψυχῶν ἡ ἀγίων γίνονται, ἀλλὰ διὰ τὸν ἀγίων μεταρρηματισμὸν εἰς τὸ εἶδος τῶν ἀγίων. πῶς γὰρ εἶπε μοι, μία ἦν ἡ ψυχή ἡμεῶν ἐν Πύργοις, ἡ Παύλου, διώματα κατ' αὐτῶν τῶν ἁγίων ἐν τῇ μνημῆϊ αὐτῶν ἐπιφανῆσαι ἐν ἡλίοις ναοῖς αὐτῶν ὅλα τὰ ἁγία: τὰ γὰρ ἡμεῖς ἀγίους εἰς διώματα ποιῶμεν ποτὶ, Illa qua apud templum & tumulos sanctorum sunt adumbrationes & visiones, non per animas sanctorum sunt, sed per sanctos Angelos transfiguratos in speciem sanctorum. Quomodo enim, cedo mihi, vna existens beati Petri, vel Pauli anima, potest in suo monumento apparere & in mille templis suis per totum mundum? Hoc enim nec Angelus vnus facere posset vnquam. Huic autem coniecturæ suis etiam locus fuit apud Augustinum. Eius enim solutio hæc etiam est, Sanctus in cælis vno ante generaliter pro indigentia supplicantium, exaudiri à Deo præsentis hominibus solatia per Angelica ministeria.

CAP. X.

An possit vnum corpus esse in multis locis.

I. Sic argumentabantur ab experientia Papistæ: Nunc aliis rationibus posse fieri disputant, quod factum colligebant. Prima est Petri Michælis. Sicut se corpus habet ad accidentia, ita & ad locum. At corpus vnum & idem potest subire diuersa accidentia: Ergo, potest esse in diuersis locis.

II. Respondeo: distinguendum, quo sensu dicantur accidentia diuersa: vel genere: vt odor, sapor, color, quantitas: vel specie, vt in odoribus suaue vel putidum. In saporibus, dulce, acre, amarum. In coloribus, album, nigrum, viride, cæruleum, flauum. Vel denique numero, vt hæc albedo, quæ in hoc pariete: & illa, quæ in Cygno: & illa quæ in niue: item nigredo, quæ in coruo, quæ in lana, quæ quæ in singulis literis atramento exaratis in hac charta. Dulcedo, quæ in melle, quæ in saccharo. Accidentia genere diuersa concedimus nihil obstat, quominus plura sint in eodem subiecto. Etenim, idem mel & flauū est, & dulce, & graue. In eodē pariete & longitudo est, & latitudo, & altitudo, & color, & pondus. Quæ autem specie diuersa sunt, vt & numero, nego vllum exemplum dari posse vllius rei, quæ huiusmodi accidentia simul recipiat. Nam nec idem mel flauum esse potest, simul & nigrum, & candidum, aut cæruleum: nec idem paries longus, & breuis: altus, & humilis; latus & arcus. Neque idem olor suum habet candorem, & candorem niuis simul. Iam vero locorum multitudo in eorum est ordine, quæ vel specie, vel certe numero differunt. Itaq; concessio sic se habere corpora ad accidentia, quomodo ad locos, tamen non sequitur vni corpori plures esse locos posse: imo contra potius.

III. Secunda ratio Sancti. Causa coadunationis corporis cum vno loco, non est alia, quam Dei liberum placitum, qui omnia quæcunque voluit, effecit in cælo, & in terra. Quid ergo vetat eadem libertate diuersos locos assignare corpori?

IV. Atqui paulo ante concessit Sanctus ea fieri non posse, quæ aliter futura Deus pronunciauit: quia ipse sibi contradiceret, si fieret. Quæ igitur, an ita pronuntiandi causa fuerit alia à Deo, nempe, quam libertati idem placitum, quo omnia quæcunque voluit, fecit in cælo, & in terra. Quod si nulla alia: quid ergo dicamus posse eadem libertate effici, contra quam futurum idem Deus pronunciauit? Ergo, ea fieri possunt, quæ fieri non posse Sanctus consentit. Cur ergo hic est durior: aut certe in cōsideratio? An, qui intentior hosti feriēdo, sibi minus cauit: Bruiet. Pronunciauit Deus se mentiri non posse: ergo, neq; contradictoria velle. At sunt contradictoria vnum aliquid corpus esse, & esse in multis locis. Ergo

Ergo hoc non potest Deus. Non potest autem, eadem ipse libertate, qua non potest mentiri.

V. Tertia ratio Bellarmini, Sancti Michaelis, Caronæ, ab exemplis Dei & animæ rationalis. Nam Deus, cum sit res vna & simplicissima, acque indiuisibilis, tamen est simul in infinitis locis. Et anima rationalis tota est in qualibet parte corporis.

VI. Respondeo: primo absurdissime dici, Deum esse in multis locis: cum nullo modo subiiciatur loco: utpote infinitæ essentia. Locus autem sit cuiusque rei finis substantiæ: ac proinde rem contineat. Quod autem solet dici Deus in cælo, in templo, hic aut & alibi: id Theologus debuit scire dictura per ὡς ἦν ἡ παρουσία αὐτοῦ: quomodo de Deo cogimur balbutire tanquam de nobis ipsis, ut significemus variis in mundi partibus ipsum operari. Itaque insani esse cerebri, si quis concludat, quia Deus sit in multis locis: Ergo corpus posse esse in multis locis. Nam, in antecedente, figurata est loquutio: in consequente autem propria. Quod si vtroque propria esset, tum antecedens esset falsum: Si autem vtroque figurata: tum consequens esset præter thesin. Recte Fulgentius de fide ad Petrum c. 3. *Si vnus eiusdemque natura esset qualibet creatura corporalis, eius esset Sancta Trinitas, quæ vnus est Deus, nec localiter in loco esset, nec tempore mutationem aliquando sentiret, nec de loco ad locum transiret, nec circumferberetur quantitate molis suæ.*

VII. Alter breuius & clarius: Deus nusquam dicitur esse in multis locis suis, id est, in quibus ipse totus contineatur singulis: sed in multis locis mundi, id est, in quibus singulis non totus sit mundus. At nostra disputatio vtrumque includit, & multos locos mundi, & multos ipsius corporis: nempe enim sic Papistæ disputant, vnum idemque corpus esse totum Romæ, totum Athenis, totum Hierosolymis, totum Ephesi, Alexandriæ, alibi. Itaque, mera insania est concludentis, cum Deus esse possit in multis locis mundi: ergo, posse vnum corpus esse in multis locis suis.

VIII. Secundo, absurde etiam dici animam esse in pluribus locis, cum sit in variis membris tota. Nam in corpore est anima rationalis, non tanquam locatum in loco: sed tanquam forma in materia. Informat enim hoc corpus, ut sit homo. Aristoteles autem 4. Physicorum 3. hunc modum separat à modo locali. Quum enim dicat variis modis aliud esse in alio; tum primum statuit partium in toto, & totius in partibus: Secundum, formæ in materia: Tertium, moti in movente: Quartum, *Ἐν τῷ ἅλματι*: Quotum ut locati in loco. Hoc si verum, tum inepte conferrum in antur res non eadem.

IX. Præterea, cum causa, cur anima sit in singulis membris, hæc sit, quia ipsa est spiritalis natura: ideo que tota in toto, & tota in singulis partibus: & fieri non possit, ut idem accidat corporibus. Ergo, ne poterit quidē corpus esse in multis locis. Fulgentius de fide ad Petrum c. 3. *Nique enim sic datum est corporibus: ut sint sicut spiritus acceperunt.* Augustinus contra epistolam fundamenti c. 16. *Omnino non potest esse aliquid corpus, sine cæleste, sine terre, sine aere, sine humido: quod non minus sit in parte, quam in toto: neque villo modo possit in loco huius partis simul habere aliam partem, sed aliud hic, & aliud alibi habens per qualibet spatia locorum distanti & diuidua, vel potius, ut ita dicam, scilicet mole distenditur.* Anima vero natura, etiamsi non illa eius potentia consideretur, qua intelligit veritatem: sed illa inferior qua continet corpus, & sentit in corpore, nullo modo inuenitur locorum spatia aliqua mole distendi: nota omnino corpus scilicet mole distenditur: & nullo modo anima mole distenditur. Ergo, hæc naturæ inuicem distant *δύο πᾶσι*. Et vnum erit vtriusque consequens?

X. Denique, Angeli sunt spiritus: ideoque toti in toto, & toti in partibus. Et tamen non possunt esse in pluribus locis. Nam Didymus & Basilus inde probant non esse infinitos: quia cum hic sunt, non sunt alibi. Damascenus libri 2. ca. 3. *ὅτι εἰσὶν ὅν ἐξ ἑαυτῶν, ὅτι εἰσὶν ἐν τῇ γῆ, καὶ εἰς τὴν γῆν ὑπὸ τοῦ οὐρανοῦ, ὅτι ὁρατοὶ ἀποδύσασθαι ἐν τῷ ἐξ ἑαυτῶν. Quum sunt in cælo, non sunt in terra. Et quum in terram mittuntur à Deo, non manent in cælo.* Quare, cur Deus sit in pluribus locis, non eo fit quod sit impartibilis, hoc est, totus in toto, & totus in partibus: alioquin & Angeli essent similiter in pluribus locis: sed quod sit infinitus. Angeli autem, cum sint finiti, similiter esse non possunt in multis locis. At eadem ratio in anima. Itaque et si sit tota in toto, & tota in partibus, tamen non potest esse in multis locis: multo minus corpus.

XI. Breuiter: loci multi sunt, respectu rei locatæ, tum ipsorum inter se locorum. Priori modo, quum singuli rem totam locatam intra se continent. Posteriori vero, cum comparantur loci, non cum re locata, sed inter se. Illo modo, nihil omnino potest esse in pluribus locis. Non Angelus: quia cum erat in altari, non erat eodem temporis momento in cælis. Non Deus ipse, quia nullo loco continetur. Multo minus anima rationalis potest in multis locis: infinita quidem, tota in singulis, ut Deus in cælo, in terra, in aere: finita autem per partes, ut terra est ad orientem, ad occidentem, ad meridiem, ad septentrionem. Corpus humanum pede terram tangit, capite aërem secat. Sed neutra loci ratio, ad hanc nostram thesin Papistis utilis esse potest.

XII. Quarta ratio Bellarmini, Sancti Michaelis, Caronæ, Cotoni. Si possunt plura corpora esse in vno loco: ergo & vnum corpus in pluribus locis. At verum prius. Ergo & posterior. Antecedens supponitur probatum thesi 2. Consequentia probatur: primo, quia ita se habet locatum ad locum, quomodo locus ad locatum: secundo, quia hoc quam illud non magis repugnat ordini à Deo constituto.

XIII. Respondeo: primo negari assumptum: prout est prolixè disputatum in secunda Thesi. Deinde, negari etiam consequentia. Nam Angeli, quorum natura est etiam spiritalis, possunt plures eodem loco esse. Lombardus libri 1. distinct. 37. *Spiritualis natura tantum definitione loci concluditur, quum ita sit alicubi, quod non alibi: sed nec dimensionem recipit, nec distantiam in loco facit: quia si multi essent spiritus hic, non eo conangustarentur locum, quo minus de corporibus continerent.* Et tamen vnus spiritus non potest esse in pluribus locis. Multo minus corpus. Et inde intelligi potest quid de priori confirmatione sentendum sit. Nimirum non vn-

uersaliter esse verum, ita se habere locum ad locatum; ut locatum ad locum: alioqui, ut vni Angelo vnus est locus: sic vni loco vnus esset Angelus. Imo & de secunda Nam occupatio vnus loci propria est corpori, nihil habens commune cum spiritu. At pluralitas locorum neque cum corpore, neque cum spiritu. Itaque, si essent duo corpora in vno loco, repugnaret id duntaxat ordini, qui in corporibus. At si vnum corpus in multis locis: tum perturbaretur ordo, non tantum qui corporum est, sed etiam qui spirituum. Quæ hic maior est ratio impossibilitatis, quia gemina. Ioannes de Turrecremata ne ipse quidem sibi passus est consequentiam persuaderi in questionibus Euangeliorum, in octauis Paschæ quæst. 2. *Quia quod vnum corpus sit in duobus locis, implicat contradictionem: quia de ratione loci est, quod sit locati terminus: terminus autem est extra quod nihil est rei: unde nihil locari potest in loco exteriori: quod si ponatur esse in duobus locis, sequitur quod sit extra suum locum: & sic sequitur, quod sit locatum & non locatum. Hoc autem non contingit, si duo corpora sint in eodem loco.*

XIV. Quinta ratio: Si quicquam obstat, quominus vnum corpus sit in pluribus locis: Ergo, velid obstat, quod pluralitas locorum sit Deo propria: vel, quia vnitas rei multiplicaretur. At nihil horum obstat Ergo nihil obstat. Ita Caronæ: & probat assumptum, qua de Deo. Quia sunt quædã magis propria Deo, quam pluralitas locorum; quæ tamen communicantur creaturis. Poterit ergo & hæc pluralitas locorum communicari Antecedens probatur, quia triplices in Deo considerandæ sunt proprietates: Aliæ, sine quibus Deus esse nequit; aut ipse absque Deo: ut infinitas, & independentia. Aliæ, sine quibus Deus non potest esse Deus: ipse tamen possunt esse extra Deum: ut Immortalitas. Aliæ denique, sine quibus potest Deus esse Deus: & quæ ipse possunt esse extra Deum: ut esse totum in toto, & totum in qualibet parte. Nam, quia essentiam habet sine quantitate: possit igitur eam redigere ad vnum punctum: et si nostra nos eo fides ducat, ut credamus esse vbique, & implere cælum & terram. Porro pluralitas ipsa locorum est in postremo ordine.

XV. Rursus probat, qua de vnitate. Nam si vnitas obstat corpori: Ergo & animæ. At non Animæ, ergo neque corpori. Consequentia probatur: quia anima & que est vna ac corpus. Probatur assumptum, quia anima est actu in variis locis nempe in singulis partibus tota.

XVI. Descripsi argumentum, non tam propter momentum, quam vt videant lectores, in quæ blasphemiarum præcipua abeant Papistæ, dum sensus indulgent in rebus Theologicis: sibi permittentes, nulla præunte verbi Diuini face, cælestia arcana rimari: de qua essentia, quæ nulla ingenij vis capere queat, temere nugari. Ita me amet Deus, vt, dum hæc legerem, totus eborari: eo que magis, quod non in vno Caronæ animi defixi, medicum proficiente: hoc que distractum à rebus Theologicis, vt dicere quis possit homini imperito nihil quicquam iniustius. Sed cum attendi etiam Iesuitas Perreum, & Hayum testatos hunc libellum dignum qui in lucem emitteretur ad vtilitatem animarum Christianarum; tū vero non exclamare non potui, O tempora! O mores! & illud in memoriam reuocare τὸ φλὸς τὸ φλὸν ἐὰν ὀδὴν ἢ ἀμφότεροι εἰ βόθρυνον ποῦνται.

XVII. Iam respondeo: primo, de Deo, non hoc obstat, quominus corpus sit in pluribus locis. Ratio, quia ne Deus quidem est in pluribus locis, sed est vbique. Hoc autem *Vbique*, non est pluralitas locorum: nisi (quomodo diximus) per partes mundi. Hic autem modus non est huius questionis. Nam nostri plures loci non tantum singuli totam habent rem locatam, sed etiam continent: hoc est, finiunt eius substantiam. At Dei substantia nusquam finitur. Itaque et si sit vbique: tamen non potest dici in pluribus locis.

XVIII. Quare, quæ de proprietatibus Dei nugatur Caronæus, ὅδὲν αὐτοῦ ἔστι: quum hæc nulla sit Dei proprietas. Tantum hæc nobis blasphemiarum notandæ. Prima, posse Deum non esse totum in toto, & totum in partibus. Id vero quid aliud, quam posse habere partes extra partes? Ideoque, vt loquitur Augustinus, *scilicet mole distendit*. Id est, finitum esse? Nam Cyrillus de Trinitate lib. 2. *Si vero partitionem & sectionem diuina natura receperet, intelligeretur & corpus. Si autem hoc, & in loco omnino, & magnitudine, & quantitate, & si quanta facta esset, non effugeret circumscriptionem.* Altera blasphemia: Potest Deus suam essentiam redigere ad vnum punctum. Hoc quid est? nempe primo Deum non esse Deum necessario, sed voluntarie. Deinde, posse esse Deum, & tamen finitum, ac non vbique. Nam ita opponuntur ab ipso Caronæo, punctum, & esse vbique. Hæc autem monstra quis capiat? quis fidelis non execretur? καὶ ἐξ ἑαυτῶν. Κόρη ἡσθ.

XIX. De vnitate. Hæc veto *δύο πᾶσι* repugnat multitudini locorum. Non potest fieri, vt finitæ res, vna eademque numero, sit in variis locis. Quia, vt sit vna numero; hoc habet à terminis suæ substantiæ. Locus aut vnus, qui quis terminat hanc substantiam. Itaque tam possibile est rem vnâ numero esse in multis locis; quam vnitate esse multitudinem. At anima, inquit, & vna est & actu in multis locis. Hoc vero falsum, inquam, non enim est in corpore anima, tanquam in loco: sed tanquam forma in materia. Quæ de re antea dictum.

XX. Sexta ratio Cotoni est: Si Spiritus potest vno loco corporali alligari: poterit & vnum corpus non alligari vni loco. At verum prius. Ergo & posterior. Probatur consequentia: quia non est magis de natura corporis occupare vnum locum: quam de natura Spiritus vno loco alligari.

XXI. Respondeo: alligari vno loco, intelligi posse dupliciter, vel indefinite, vt signa non posse, aut Spiritum, aut corpus, esse nisi in loco suo. Vel definite, vt sit, non posse discedere ab hoc illove loco, particulatim assignato. Hoc posteriori sensu conceditur totum argumentum: quia, vel est extra oleas: cum agat Thesis nostra non de vno definito loco, puta lumina parte cæli, in qua quasi catenis vinculus detineatur Christus: sed indefinite de vno aliquo loco; qui mutari possit per motum localem. At priori sensu negatur consequentia. Nam quilibet spiritus creatus alligatur vni loco: quia non potest esse in multis simul. Et similiter corpus. Hoc enim vniuersale est omnibus rebus finitis, id est, creatis.

est autem, per hoc quod ubique est & loci capacitate non clauditur. Aduerte: Non est hic, & nusquam deesse, opponi inter se. Ergo necesse est illud, non est hic, idem esse ac si dictum esset, deest hic. At hoc significat absentiam actualem.

X. Adde sequentia verba: *videte locum*. Lyranus: *Vacuum scilicet*. Consonant Victor Antiochenus in Matthæum. *Propter hoc enim, nimirum quo locum, ubi postea fuerat vacuum demonstrari posset, lapidem sustulerat*. Anselmus: quasi dicat: *Si verbo non creditis, vacuo sepulchro credatis*. Caietanus: *Etiam vacantiam sepulchri affert in testimonium*. Nec recentiores dissecunt. Franciscus Lucas: *Videte locum: qui corpore vacuum, corpus adhuc habet exuius*. Salmero tract. 9. tomi II. *His verbis declarat se propter eas lapidem reuoluisse & vacuum sepulchrum visum satis erat ad comprobandum primum dictum, scilicet, Non est hic*. Sedulius: *Vacuumque videtur iam corpore factum, sed plenum virtute locum*. Quid potest dici locus vacuum, in quo re ipsa corpus esset? Luencius: *Videte iam vobis licitum est quod sedo sepulchri Nulla istis iaceant, fuerant qua membra sepulta*.

XI. Sed mulieres quærebant mortuum. Ergo, applicandum ad eorum mentem dictum: hoc sensu scilicet, *non est hic mortuus*. Imo, inquam, illud de non mortuo vno verbo significatur, *Resurrexit*. Maldonatus: *Non satis fuit dicere, Non est hic: potius enim illic non esse, nec tamen resurrexisse: quia inde translatus aut furto sublatus: propterea addit, Surrexit enim*. Conscit Lucas Brugensis: *Ergo non vnum idemque est: non est hic: & non est hic mortuus: quod putat Bellarminus*. Et sane hæc ad mulierum mentem. Hæ enim & Christum putabant mortuum, & putabant ibi esse in eo sepulchro. Ad utrumque Angelus. Et non esse ibi, & resurrexisse.

XII. At illud, *moraliter festiuum*. Quid autem? an aliud, quam historice? Videtur: alioquin non esset Bellarmino soluta difficultas. Sensus est ergo, Angelum dixisse, *non est hic*: non historice, vt vere significaret eo loco, tum temporis non esse corpus Christi: sed tantum moraliter. Nempe, vt significetur Christi corpus fuisse quidem in sepulchro historice: sed non fuisse in sepulchro moraliter: Hæc vero somnia quis facile explicet? Et primo, quorsum illud prius de mente mulierum? Neque enim nullius est momenti: nisi de Angelo sophistam facias; non insipientem mulieres, sed eludentem, imo illudentem. Nam certe mulieres historice quærebant Iesum mortuum: & quærebant in sepulchro. Quid absurdum, quam inducere Angelum moraliter respondentem? Nunquam quæquam probet, præter Iesuitas, quibus eadem est cordi mentali æquiuocatio. Secundo: quid illud *Venite, videte locum* terne etiam moraliter dictum? At si non potest, tum ne reliqua quidem. Nam illo ista probantur: & probantur per experientiam: Maldonatus. *Quod & suo & Christi testimonio probauerat, nunc experientia confirmat, & ipso visu nititur fidem facere*. Quid iam experientia & visus, sunt, ne moralia, an potius historica?

XIII. Augustinum Bellarminus responderet loqui de corpore Christi, vel, secundum sententiam Manichæorum, vel vt est vera. Si prius, hoc esse dilemma. Si Christus est Spiritus, seu Phantasma, crucifigi non potuit. Si autem est corpus expansum per Solem, Lunam & alia loca; non potuit totus simul esse in Sole, Luna & cruce. Sin autem posterius: tum loqui Augustinum de corpore secundum ordinatum cursum naturæ: & non secundum id quod potest in illo ficere Omnipotentia Creatoris. Probat, quia ibidem dicat, Spiritum nullo modo pati posse in cruce. Quod nisi intelligatur secundum ordinem naturæ, contradiceret ei, quod idem ipse scripsit de Ciuitate Dei. libri 21. c. 10. Spiritum pati posse ab igne corporeo per diuinam potentiam. Quod si alligari potest igni, cur non etiam cruci?

XIV. At ego hos homines dico, vel negligentissime legere quæ legunt, vel stupidissime esse Dialecticos, qui tam male resoluunt quæ alii scripserunt. Recito locum integrum, et si prolixior paulo. Thesis erat, *Vt ù ex virtute Spiritus Sancti, ac spiritali profusione, terra concipiens genuerit patrem Iesum: quod Manichæi assererant*. Hanc thesin variis argumentis Augustinus exagitat: & Postremo, inquit, dicite nobis, quod Christos esse dicatis. Alius: *ne est, quem de Spiritu Sancto concipiens terra patrem Iesum genuit, omni non solum suspensus ex ligno, sed etiam iacens in herbis: & ille alius quem Iudæi crucifixerunt sub Pontio Pilato: Et tertius ille, per Solem Lunamque distentus? An vnus atque idem, ex quadam sui parte ligatus in arboribus: ex quadam vero parte liber, eidem ligata captaque subueniens? Quod si ita est, ille quem sub Pontio Pilato passum esse creditis, (cum eum sine carne fuisse narretis, nondum dico quomodo talem mortem sine carne pati potuerit) sed quare cui nauis illas vellet, vt inde descendens talia pateretur, qualia sine quocumque corpore fieri non possent? Secundum præsentiam quippe spirituales nullo modo illa pati posset: secundum præsentiam vero corporalem simul & in Sole & in Luna & in cruce esse non posset. Proinde, si corpus non habuit: non est crucifixus, si autem habuerit, quare vnde habuerit, cum omnia corpora ex tenebrarum gente esse dicatis: quamuis substantiam diuinam cogitare nisi corpoream nunquam volueritis. Vnde cogimini aut sine corpore dicere crucifixum: quo absurdius & demenzius nihil dici potest: aut in phantasmate potius quam in veritate visum fuisse crucifigi: quia rursus impietate quid petis est? Aut nõ omnia corpora de gente esse tenebrarum: sed esse etiam corpora diuina substantia, quod tamen immortale non sit: sed posse ligno affigi, & occidi: quod nihilominus plenum est demenzia. Aut ex gente tenebrarum mortale corpus habuisse Christum: atque ita qui eius corporis matrem Mariam Virginem credere timeris, gentem demonum non timeris.*

XV. Hactenus ille: quid Bellarminus? Vel agit, inquit, Augustinus ex mente Manichæorum, vel de ordine naturæ. Hic ego primum. Quid tum, si secundum Manichæorum mentem? Nam, quid hæc faciat ad solutionem argumenti, non indicat: ego etiam non video. Deinde, nego posse secundum mentem Manichæorum. Nam quomodo, qui Christum in Sole & Luna & qualibet arbore ponerent; iidem negarent esse posse in Sole, Luna, & cruce? Itaque, alterum potius verum. Sane enim Augustinus Manichæorum somniationes impugnat ex veritate naturæ corporalis. En tibi Analysin. Dilemma, Christus ille, quem Manichæi genitum dicunt, terra concipiente, vel multiplex est, vnus in Sole, alter in qualibet arbore; tertius in cruce: Vel est vnus per partes distentus in iis omnibus. Prius membrum propter perspicuitatem absurditatis, credo (nam

quis ferat vnum quid esse tria?) missum facit. Alterum prolixè examinet: Si est vnus, ergo primum reliquit naues illas quas ei assignabant. Ratio, quia non poterat simul esse in Sole, & Luna (ubi illa naues) & cruce. Deinde, vel habuit corpus, vel non. Si non habuit: ergo, vel non est crucifixus: quia non potuit id supplicii absque corpore fieri. Est id enim absurdum: Vel in Phantasmate, quod est impium. Si autem habuit; ergo vel ex diuina substantia mortale: quod est plenum demenzia: Vel ex gente tenebrarum: quod indignum: maxime apud eos qui nolunt ex Maria. Hæc mens est Augustini perspicue vereque explicata.

XVI. Attendite: Primum, vel multiplex est, vel vnus per partes distentus. Certe aut Augustinum necesse est *consequenter* fuisse; aut non esse natam tum temporis Iesuitarum Sophisticam. Nam & Iesuita statim responderent, & suo more facile: non esse necessariam disjunctionem: tertium enim membrum dari vnum in pluribus locis: quo neque multi darentur, vnus in Sole, alius in stirpibus, alius in Cruce: neque vnus distentus: sed vnus tantum & in Sole, & in stirpibus, & in cruce: Quomodo vnus corpus Romæ & Lutetia, & Constantinopoli. Secundo, si vnus, ergo reliquit naues, & in cruce moreretur. Minime vero, inquit Iesuita. Nam si vnus corpus potest esse Romæ ad ignem; & Lutetia in media glacie; vt Bellarminus: Et si potest Romæ viuere, Lutetia mori; vt Contimbricenses asserunt: cur non idem Christus potuerit, & in Sole, ac Luna, naues suas agere: & simul in cruce mori hæc, inquam, acutissimi Iesuitæ respondissent Augustino. Hæc Manichæi etiam, si tum contigisset Iesuitarum in chola Manichæos erudiri: Sed ea videlicet erant tempora quibus tanta mysteria non erant cognita. Nostra faciliora: quæ si aggrediantur, non habent tantum Augustini ratiunculas, sed totam à fundamento veritatem doctrinæ euertant.

XVII. Sed redeo ad meum Bellarminum. Quid tum ergo, si loquitur Augustinus de ordine naturæ? ergo, inquit, non de omnipotentia Creatoris. Imo, inquam, etiam de omnipotentia Creatoris. Diserte enim, *Secundum præsentiam spirituales nullo modo pati posset: secundum præsentiam vero corporalem, simul in Sole & in Luna, & in Cruce, esse non potest: repetere dicitur, & nullo modo*. Si nullo modo: ergo ne quidem per omnipotentiam. De contradictione autem; iubeo esse securum. Primum enim, non sibi Augustinum contradicere ostendit Sophista: sed tantum consequentiam suam, ex Augustini verbis educto. Non enim in libris de Ciuitate dictum vnquam bono illi Patri, Spiritum pati illa in cruce; id est, crucifigi potuisse: quod hic negat. Deinde Bellarmini consequentia cui modi est; Si spiritus alligatur igni; ergo & cruci. Distinguo, inquam, alligatur cruci, vel vt ab ea non discedat, vel in ea illa patiatur quæ Christus est passus. Illo modo nihil est absurdum: nec negat hic Augustinus. At hoc modo negat Augustinus: nec sequitur ex antecedente. Quid? quod non dixit secundum spiritum, sed secundum præsentiam spirituales? Hæc vero differre quis nescit, qui saltem sit Theologus? Nam potest etiam corpus præsens esse hoc modo, quod tamen non potest spiritus dici. Sed ubi sic præsens est, ibi pati non potest, quod in sua substantia pati oportet, aut omnino nihil pati: at corpus præsens per spirituales præsentiam tantum, absens est per substantiam suam. Itaque, nugatur Bellarminus, non autem Augustini mentem explicat.

XVIII. Secundum argumentum: Nullum vnum finitum potest esse in multis locis totum. Minor certa: maior probatur: primo, quia locus est vniciuique rei suæ substantiæ finis. Vel, quia locus continet locatum. Quicquid autem continet, id quod continet ita habet in se, vt extra nihil relinquat. At si vnum corpus est in orto, & in cubiculo: neuter locus intra se contineret: quia extra se relinqueret: itaque non esset locus: quæ est contradictio. Quomodo autem potest esse in orto finis substantiæ eius corporis, cum sit eadem substantia extra ortum, in cubiculo? Argumentum fuit olim Ioannis de Tuterecema quæstionibus Euangeliorum in octauis Paschæ, quæst. 2. *Quod vnum corpus sit in duobus locis, implicat contradictionem: quia de ratione loci est quod sit locati terminus: terminus autem est extra quem nihil est rei: unde nihil locati potest esse in loco exteriori: quod si ponatur esse in duobus locis, sequitur quod sit extra suum locum: & sic sequitur quod sit locatum, & non locatum*.

XIX. Respondent Bellarminus & Michael: Vnitatem essentialiæ rei, non pendere ab vnitatem loci: cum prius sit rem esse vnam, quam esse in vno loco: sed ab internis suis principijs. Itaque, imaginationem quidem non posse concipere vnum corpus in diuersis locis: sed rationem tamen iudicare posse, si sana sit, falli imaginationem.

XX. Sed primo, non respondet. Non enim quæritur, vnde pendet vnitatem: sed quid ex vnitatem sic consequens. Pendat sane ab internis principijs: sed non est propterea falsum, nihil ita ab internis suis principijs vnus, esse posse in multis locis. Quin vide quam sit præposterum ingenium Bellarmini. Nam vis argumenti nostri postulat potius, vt vnitatem loci pendat ab vnitatem rei. Quod si est, omnino erit necesse vnus rei vnus, cum esse locum: ideoque nullum vnum posse esse in multis locis: quæ maior est nostra.

XXI. At Caronæus respondet, non ob stare vnitatem corporis, magis quam vnitatem spiritus multitudini locorum. At spiritum vnum posse esse in multis locis. Et hoc probat exemplo animæ: nam quantitatem essentia animæ non excedere quantitatem puncti Mathematici. Itaque esse totam in corpore: & totam in singulis particulis.

XXII. Sed hæc præter nugam nihil habent. Quantitas, inquit, essentia animæ: quasi essentia animæ habeat quantitatem. Quis potuit in prius loqui? Non excedit quantitatem puncti. Quin in consideratione datur enim excessus inter res similes. At anima & punctus: non sunt similes, hoc quantum, illa non quanta: sed ad rem: negamus animam, esse totam in singulis particulis, esse in pluribus locis. Quomodo, est Angelus sic totus in singulis partibus loci, quo detinetur, plures locos non habet: sed id antea dictum.

XXIII. Quod autem Sanctus asserit, Si partes corporis in quibus illa tota habitat, à se inuicem, saltem intra aliquod spatium, pro animæ capacitate, ad animandum limitatum & definitum, se iungerentur: & in singulis tota perseveraret: tum futuram in pluribus locis dilectis natura-

naturaliter. Quomodo in reptilibus & insectis, aliquandiu perstat anima sensibilibus, partibus longo intervallo sepositis. Hoc inquam, Monasticum somnium est. Quis enim dedit huic homini quilibet pro arbitrio supponere, & pro demonstrationibus obtundere? Atqui, id tantum non fit, sed ne fieri quidem potest. Quia enim anima est in corpore, non ut locus in locato, sed ut forma in materia: nempe, quia informat hominem; non potest fieri, ut sit, exempli gratia, in manu præcisa: alioqui manus ipsa per se esset homo: quomodo reliquum corpus, est truncum manibus, tamen est homo; quia semper ab anima rationali informatur. Nam de insectis quam dissimile exemplum est? In iis enim anima est tantum qualitas & temperamentum caloris vivifici. Itaque non potest esse tota in toto, & tota in partibus. Ideoque cum membra separata mouentur; non iam vna eademque anima est; quia non tota, sed pars tantum prioris animæ: nimirum temperamentum illud quod erat in ea parte. Non est igitur aptum exemplum ad multitudinem locorum vnius eiusdemque rei.

XXIV. Tertium argumentum: Si corpus vnum est in pluribus locis, tum aut occupatiue, aut definitiue, aut repletiue. At neque occupatiue, neque definitiue, neque repletiue: Ergo, Nullum corpus est in pluribus locis. Probatur consequentia: quia hi tres sunt duntaxat modi essendi alicubi. Probatur assumptum per partes: Non repletiue: quia is modus proprius est Deitati, quæ omnia cum repleat, tamen neque spatium occupat, cum sit spiritus: neque terminis vllis definitur, cum sit infinita. Non definitiue: quia quæcumque sic sunt in loco vno, non possunt esse alibi. Non etiam occupatiue: quia quicquid ita est in loco, est etiam definitiue: ac proinde non potest esse alibi. Hæc duo membra proponuntur & explicantur à Lombardo distinct. 37. lib. 1. legm. 9. *Duobus his modis dicitur in scriptura aliquid locale, sine circumscriptione. Et est conuerso: scilicet vel quia dimensionem capiens longitudinis, altitudinis & latitudinis, distantiam facit in loco, ut corpus: vel quia loco definitur ac determinatur: quoniam cum sit alicubi, non ubique inuenitur, quod non solum corpori, sed etiam omni creato spiritui congruit. Omne ergo corpus omni modo locale est, spiritus vero creatus quodammodo est localis, quodammodo non est localis. Localis quidem dicitur, quia definitione loci terminatur: quoniam cum alicubi præsens sit totus, alibi non inuenitur. Non autem ita localis est, ut dimensionem capiens, distantiam in loco faciat. Et segmento duodecimo: idem repetitur.*

XXV. Ad solutionem huius argumenti refero, Primum, ex Cotonno, tria esse locorum genera. Circumscriptiuum, Definitiuum, Sacramentale. Primum omni corporum generi competere: Secundum omni spiritui creato: tertium esse proprium Christi in Eucharistia. Secundo ex Sanctefio, *Angelos mitti in ministeria propter eos, qui hereditatem capient salutis*, primo ad Hebræos: & tamen semper videre faciem Patris qui in cælis est, illicque perpetuo adlatere. Neque enim propter ministerium fraudari sua beatitudine, & visione Dei: alioqui enim pœna illis esset & miseria ad nos ablegari: nec similiter ubique Deo frui, sicut in beatorum, & beatitudinis cælo: alioqui frustra seponeretur ad beatitudinem illa regio.

XXVI. At ego ad primum: tria illa locorum genera esse recentissimum inuentum Cotonni: & illud quidem sacramentale vere chimericum. Nam si est locus vere, tum vel internus, vel externus. At non internus; est enim hic finis suæ cuiuslibet essentia, ideoque est connaturalis rei. Sacramentum autem corporis Christi non est connaturale; Imo est verum accidens. Nam & ipsi Papistæ fatentur corpus Christi esse sacramentaliter in loco; non per se; sed per dimensiones panis & vini. Non est etiam extrinsecus. Est enim hic aliquid relatiuum: locus enim est locati. At Sacramentum est iterum aliquid relatiuum: est enim signum: & omne signum non nisi signati signum. Atqui me meus Cotonus olim docebat, relationem relationis nec fundamentum, nec terminum esse posse alium super alium. Epistola ad me postrema. Præterea: quæro per quem locum corpus sit in pluribus locis? Nam si per sacramentalem tantum: ergo nullum aliud corpus est in pluribus locis. Ratio, quia nulli alii corpori hic locus conuenit, ipso teste Cotonno, qui propriam asserit corpori Christi in Eucharistia. Itaque frustra erit disputata thesis de quolibet corpore.

XXVII. Sanctefii instantia de Angelis eo est, ut doceat ea quæ sunt definitiue in loco, posse pluribus locis esse. Sed hoc negatur. Probat: quia Angeli simul sunt in cælis, & tamen alibi ministrant sanctis. Hoc iterum negatur. Ille probat, quia in cælis semper videtur faciem Dei. Si enim semper in cælis: ergo nunquam deserunt cælos. Respondeo, negari consequentiam. Et locum Matthæi dupliciter exponi. Alii enim legunt: *Angelus eorum in cælis*: Lucas Brugensis. *In cælis, id est cælestes, quorum propria habitatio in cælis est. Hoc epitheto distinguuntur à malis Angelis (est Syrus illud non legit) quorum propria habitatio in inferis est. Alii vero legunt, In cælis vident. Sed cælos figurate dictos interpretantur. Et huc inclinat longe maxima pars interpretum. Gregorius, Moralium 2. c. 2. Quomodo autem semper assistere & videre semper faciem Patris possunt, si ad ministerium exterius pro nostra salute mittuntur? Quod tamen citius soluiimus, si quanta subtilitatis sit Angelica natura, ponamus. Neque enim sic à diuina visione foras exeunt, ut interna contemplationis gaudii priuentur. Et post: Et mittuntur igitur & assistunt, quia per hoc quod circumscripti sunt, exeunt: & per hoc, quod intus quoque præsentis sunt, nunquam recedunt. Et faciem ergo semper Patris vident, & tamen ad nos veniunt: quia & ad nos spiritali præsentia foras exeunt: & tamen ibi se vnde recesserant, per internam contemplationem seruant. Beda super Lucam apud Lombardum lib. 1. dist. 37. legm. 13. Cum ad nos Angeli veniunt, sit exterius implent ministerium, ut tamen ante Deum, interius, per contemplationem assistant: quia & si Angelus est spiritus circumscriptus, summu tamen spiritus, qui Deus est, incircumscribitus est, intra quem currit Angelus quocumque mittatur. His recentiores consentiunt. Iansenius Concordiæ cap. 71. Circa illud, semper vident in cælis faciem Patris mei. Notandum Angelos etiam cum non sunt in cælo, sed ad nos missi sunt, non serare beatissima Dei contemplatione: sed ubique sunt, Dei, qui ubique præ-*

sens est, perfrui contemplatione atque ratione eius contemplationis dici esse in cælo. Vide Lyrannum & Maldonatam.

XXVIII. Facile igitur satisfit Sanctefio. Primo enim apparet illud falsum, non deserunt cælum ab Angelis. Non tantum enim à Gregorio dicuntur exire foras: & à Beda circumscripti. Sed etiam à Iansenio, non esse in cælis cum ad nos mittuntur: quod & veteres dicebant. Basiliius certe, non eodem tempore implere stationem suam in cælis. Etiam Becanus leuita de Officiis Angelorum, c. 2. *Angeli duobus modis possunt nos frui curam gerere: ut quando in cælis existentes pro nobis solliciti sunt. Secundo, exterius officio ac ministerio, ut quando relicto cælo ad nos mittuntur & præsentem opem ferunt.* Deinde, falsum fraudati propterea sua beatitudine, si cælos deserant: cum eorum beatitudo sit in contemplatione Dei, à qua nunquam vacant; ne in terris quidem. Nam quod seponi notat regionem cælestem ad beatitudinem; hoc fit non exclusiue, quasi alibi nusquam sit: alioquin quomodo asserat Papistæ ab initio conceptionis, animam Christi, quæ tamen non erat in cælo, beatam fuisse ob istam Dei visionem? sed comparate; quia ibi præcipue & semper: maxime hominum ratione, qui quandiu in cælos non deueniunt, hac beatitudine non fruuntur.

XXIX. Sedrum Cotonno, tum Sanctefio longe audacior Bellarminus est, qui primo dixerit ait, corpus idem posse esse circumscriptiue & definitiue in pluribus locis, visitatiue & localiter. Quomodo autem? Nam hoc sane nouum est; nunquam auditum: & vere portentum. Audite, Nam ut corpus, inquit, sit circumscriptiue in aliquo loco, tantum requiritur, ut commensuretur illi loco: ita ut termini loci, & locati simul sint: non autem, ut non sit alibi, tanquam in alio loco. Item, ut aliquid sit definitiue in loco, satis est si definitur certo quodam spatio: ita ut in toto illo sit, & non in maiori: siue sit in alio loco etiam definitiue siue non. Si in tres cubitos: & rursus alios tres cubitos, si hic occupet tres cubitos, & alio loco tres cubitos: & rursus alios tres cubitos: tum fieri spatium nouem cubitorum. Esse autem impossibile, ut corpus trium cubitorum, occupet plusquam tres cubitos. Ille respondet; vere non posse vnum corpus trium cubitorum occupare locum nisi tantum: At nihil ob stare, quo minus bis terve ponatur in loco tanto.

XXX. At ego primo obseruo Bellarminum imperite loqui de loco definitiue, dum ei tribuit spatium: & quidem cum diff. rentia maioris & minoris. Nam diserta sunt verba: *Satis est si definitur certo quodam spatio: ita ut in toto illo sit, & non in maiori. At locus definitiuus nullum agnoscit spatium: quod proprium est loci circumscriptiui teste Lombardo: quem tæpe citatur, necesse est ne hic quidem omitti. Duobus his modis dicitur in scriptura aliquid locale. Quibus ergo, inquam? Vel quia dimensionem capiens distantiam facit in loco: vel quia loco definitur & determinatur. En tibi distantiam loco propriam circumscriptiui? Et rursus: *Spiritualis creatura nec dimensionem recipit, nec distantiam facit in loco.* En tibi distantiam alienam à definitiue. Quis autem, aut distantiam sine spatio; aut spatium sine distantia potest imaginari?*

XXXI. Sed illud certe falsissimum, non requiri, ut quid sit in loco definitiue, ne non sit in alio loco. Nam contra, Lombardus constanter. *Quia loco definitur ac determinatur: quoniam, cum sit alicubi, non ubique inuenitur. Item: Spiritus creatus quomodo est localis? Localis quidem dicitur, quia definitione loci terminatur (en tibi loci definitiuum) quoniam cum alicubi præsens sit totus, alibi non inuenitur. Item: Creatura spiritualis tantum definitione loci concluditur, cum ita sit alicubi, quod non alibi. En tibi Bellarmini mendacium. Nam Lombardus definitione loci contineri, semper explicat, ita esse vno loco, ut non sit in alio. Quod si verum est de definitiue, certe etiam de circumscriptiue: quia, ipso Lombardo teste, quicquid est circumscriptiue in loco, est etiam definitiue: ac proinde omnis locus circumscriptiuus, est etiam definitiuus.*

XXXII. Illud vero de corpore bis terve tricubitali, næ iucundum est commentum, & dignum cui applaudat tota Iesuitarum cauea. Non implet, inquit nouem cubitos, sed ternos. *ὁ δὲ βασιλεὺς τῆς λαοκρατίας τῆς φωνῆς! π δὴ τὸ αὐτὸν τὸν τῆς λαοκρατίας τῆς φωνῆς! οὐτὸν γὰρ τοὺς μόνους εἰς σφῆρα τῆς λαοκρατίας πᾶν ἐστὶ φωνῆς.* Et si vnum eundemque pannum metiatur Petrus, & secundo Robertus, & tertio Gregorius: tunc sane implebit idem pannus ternos cubitos: nec tamen nouem. Sed non puto sic fieri in hæc quæstione de multiplicatione locorum. Nam hæc mensuratio trina mere est per accidens, quia pannus nullo modo multiplicatur, neque secundum se, neque secundum locum. At hæc non potest dici per accidens, quoniam nascitur necessario ab hac multiplicatio saltem loci.

XXXIII. Verum, cum hoc primum commentum non satisfecerit ipsi Bellarmino, sedum nobis: secundo responder, dari tertium modum essendi in loco præter circumscriptiuum, & definitiuum: nimirum per solam præsentiam: quomodo Deus est in loco. Et hoc modo esse in loco ea corpora, quæ per diuinam potentiam sunt in variis locis. Ut abyssus abyssum inuocat: ut qui fordescit, fordescit adhuc? Sed quis sensus Bellarmino? An eundem modum existendi in pluribus locis, Deo esse communem cum corporibus? An vero solam præsentiam? Illud qui potest, vñ non sint tot Dii, quot corpora illa erunt? Imo, qui potest, cum Deus omnino non sit in multis locis, ut antea diximus? Nisi si nostro loco locos illos comparemus in quibus Deus est. Sed tunc non sunt loci, habitatio Deum. At hic nos multos locos dicimus, relate ad ea ipsa corpora. Itaque hæc patre solutio est aduersus. Quid ergo? ut in hac multiplicatione locorum nihil sit præter præsentiam? Hoc vero intelligat Oedipus. Aut ego nihil video, aut nihil Bellarminus nisi φλογῆν. Nam quid est præsentia, nisi existentia alicubi? & præsentia in multis locis, nisi existentia in multis locis? Magnum igitur arcanum; si, an existat in multis locis corpus, cum quæritur; dicas posse per præsentiam: hoc est, per existentiam. Et non dum puderit ineptiarum?

XXXIV. Quartum argumentum: Si ab vno loco in multis sit præsens vnum corpus. Ergo incipit esse ubi prius non erat, vel per generationem; vel cum homo qui non erat, fit: ac proinde est in vtero: vel per motum localem; ut cum sol ex orientis ascendit supra Horizontem. At neutro modo. Ergo, nullum corpus fit ab vno in multis locis præsens. Propositio per

per se patet. Assumptum probatur per partes. Non per generationem: quia quodcumque generatur, antea non erat. At id corpus si ab vno sit præsens in multis: necessario erat in eo loco antequam fieret in multis præsens. Ideoque non potest in istis generari. Non etiam motu locali. Nam quicquid mouetur localiter, deserit locum in quo erat, ut abeat ad alium. At hic ponitur non deserere.

XXXV. Respondet Bellarminus, Domini corpus incipere esse in alio, ubi antea non erat: non per generationem, non per motum localem; sed per transsubstantiationem. Quomodo, cum corpus augetur; anima incipit esse ubi non erat, non per generationem aut motum localem. Et Deus, cum quid in mundo nascitur, incipit in ea esse; nec generatur, aut localiter mouetur.

XXXVI. Atqui, primo nos de quolibet corpore disputamus; non de Christi tantum. Nam volunt Papistæ etiam alia corpora esse in multis locis posse: imo & spiritus. An etiam ipsi tribuunt transsubstantiationem? aut si non tribuunt, sed soli corpori Christi: ergo & spiritus, atque alia corpora negant esse in pluribus locis; vel concedant generari, aut moueri loco: id est, strenue ineptiant. Deinde, quod ait, anima incipit esse, ubi non erat prius, cum corpus augetur; non est ad rem: quia non est exemplum pertinens ad locum sæpe enim dictum, animam esse in corpore, ut formam, non ut locatum. Idem respondeo de Deo, quem inepte dicat quis esse in vno loco.

XXXVII. Ast abbreviator Bellarmini Baptista respondet: Etsi non generetur corpus Christi, qui iam iam est: tamen habere se, ac si de nouo produceretur. Quia vi consecrationis, si actu nullo modo esset, poneretur actu in rerum natura per commutationem panis in seipsum.

XXXVIII. Ita monstra monstris cumulant. Ita mendacis mendacia purgant. Et profecto nullus erit finis commentorum, quamdiu sibi humana indulgebit stultitia, ut suo ductu rimeretur ea quæ sunt supra se. Respondeo, primo hæc ipsa, sua absurditate, fieri extra omnem fidem. Enimvero, quam illa audacia est, supponere quod nunquam fuit, nunquam erit; tum pronuntiare, quid futurum sit, si id sit? Deinde supponatur: qui cogitari potest ille genitus per consecrationem, esse Iesus, quem oportuit genitum ex Maria; & esse hoc modo filium hominis? Denique *ἀπίστευστος* Sophista *εἰς ἑαυτὸν*. Etenim non est idem generari, quod in argumento est, & sic se habere, ac si generaretur.

XXXIX. Quintum argumentum: Si vnum corpus potest esse in multis locis: ergo potest suscipere contradictoria. At nullum corpus suscipere potest contradictoria. Ergo nullum corpus potest esse in pluribus locis. Patet assumptum: quia contradictoria in eodem subiecto, esse non possunt. Probatum propositio. Quia idem posset esse seipso superius & inferius: imo & alio corpore: sic de aliis loci affectionibus. Item posset hic frigere, illic calere: hic ambulare, illic quiescere: hic stare, illic sedere: hic cædi, illic minime. Et quia ut esse posse contendunt in multis; ita concedunt ad vnum reduci: Ergo, cum qui erit Romæ & Lutetiæ, ad vnum redibit; necesse erit ipsum sibi occurrere; quid ergo, a uersum an a uersum? Tum autem ipsum, ne ab ipso videbitur? & multa eiusmodi.

XL. En tibi nunc mirabilia: Imo officinam miraculorum. Affectiones corporis distinguunt in relativas & absolutas. Illas, quæ dicuntur de corpore respectu loci; ut stare, sedere, ambulare. Has vero, quæ absque loci respectu dicuntur de corpore, ut calefieri, ægrotare, mori, & similia. Relatas omnes concedunt multiplicari in eodem vt locos. In his esse primo, affectiones ab ipsis locis; vt sursum, deorsum: procul, prope, & similes. Deinde actiones etiam, quæ terminantur ad loca: vt quæ non egrediuntur sphaeram actiuitatis: sic enim faculam posse totum orbem illustrare, nimirum, quia multiplicatis locis, multiplicetur sphaera actiuitatis. Pono non esse contradictionem, cum dentur varii respectus. Erunt enim in eodem subiecto per diuersa fundamenta, aut diuersas fundandi rationes.

XLI. Ast absolutas quidam (Thomistas nominat abbreviator Bellarmini) concedunt multiplicari: eo vsque progressi, vt dicant, eundem hominem vno loco ebrium esse posse, & alio sitire: vno viuere, alio mori. Alii vero negant. In his Bellarminus. Si ergo vno loco corpus calefiat, etiam in alio esse calidum. Et si vno sit ad ignem, altero intra glaciem, utrobique nec summe frigidum, nec summe calidum: sed eodem modo ac si eodem loco applicarentur, et contraria illa agentia. Si vno loco vulneretur; etiam alio appariturum vulnus. Etsi vno loco comedat; altero non esuriturum.

XLII. Nimirum hoc illud est: qui semel verecundæ limites transgressus est, hunc oportet gauius esse impudentem. Sed frustra. Non enim quaerunt cordati, quid in gurgustis suis Monachi somnient, sed quid veritas ferat. Cuius hoc summum axioma, de qualibet re, aut esse, aut non esse. Ideoque contradictoria, quæ vtrumque simul à veritate alienissima. Et contra nulla erat hæc tenus data exceptio. Hoc igitur considerandum, vtrum ista quæ prolata sunt, sint in contradicentibus.

XLIII. Incipio ab iis, quæ dicunt referri ad locum. Et primo, dico esse contradictoria; vnum idemque corpus esse seipso superius & inferius: sibi ipsi propinquum, & à seipso remotum. Negant illi. Quo prætexit? Quia, inquit, dantur varii respectus. Quarto hos ipsos: & queror à Bellarmino non diligentius expositos. An enim varios locos intelligit? vt sensus sit, vnum corpus existens in sublimi esse superius seipso existente in infimo. Et esse sibi proximum existenti in vno loco; ac remotissimum existenti in alio loco. Hoc si vult: nã ille nugæ agit nugerrimas. Quasi hoc ipsum non sit esse superius, quum quid est in loco superiori: & inferius, quum in inferiori. Et non vident subtilissimi homines idem per idem explicari? Quasi quis diceret, posse eundem hominem esse sanum ratione

sanitatis, & morbosum ratione morbi. Et melidem dulce ratione dulcedinis, & amarum ratione amaritudinis. Itaque non est hoc contradictorium tollere: sed puluerem iniicere oculis spectantium: vt cum nihil dixeris, tum vero magnifice loquutus videaris.

XLIV. Sed non multiplicatur affectiones absolutæ. Primum, esto, inquam: quid tum autem, si relata saltem, in quibus non minor est contradictio? Deinde, hoc ipsum non omnes sentiunt: & media illa via, quæ Bellarmino placet, non tanquam certa ponitur, sed tanquam verisimilior: *tusissima videtur*, inquit Bellarminus: & abbreviator, *verisimilium contrarium videtur*. Quæ incertitudo, non ne est indicium manifestum, concipi ab iis absurditatem congeriem; nec bene expediri: neminem tamen velle credere. Tum autem Petrinus in Ministrorum oratione. *Idem Christus qui passus est sub Pontio Pilato, & traditus à Iuda, flagellatus à militibus, affixus cruci: idem, inquam, permanisset impassibilis in Eucharistia* (nempe si quæ fuissent reliquæ) *nec passus esset sub Pontio Pilato, non proditus à Iuda, non flagellatus à militibus, non affixus cruci.*

XLV. Sed non multiplicatur: quare, inquam, cum multiplicentur loci? Non esuriet Romæ, si comedit Lutetiæ Sophista, non hoc quaeritur: hoc quaeritur, vt tum qui Romæ est in cõuiuio opiparo, Lutetiæ vero procul ab esulentis, idem comedat utrobique: vt tum, inquam, æque comedat Lutetiæ, ubi nihil erit, ac Romæ, ubi cœna erit Pontificalis. Et cum Oratorem ager Lutetiæ, non quaero, vtrum Romæ positus eadem sciat quæ Lutetiæ explicabit illa sua magnifica oratione: sed vtrum æque tum temporis Romæ eadem oratione vsurus sit ad populum. Nam si eadem utrobique affectio, etiam eadem utrobique actio. Enimvero, nihil vnquam quilibet vidit iucundius: vt quæ Romæ Cardinalibus apponuntur edulia, Lutetiæ consumantur: & qui concionabitur Lutetiæ ad Sancti Germani, exaudiatur Romæ ad Sancti Petri. Si non erit: ergo multiplici abundant affectiones illæ, quas absolutas vocant, non relatas ad locum: & qui comederit, eodem tempore non comederit: & qui orabit, eodem momento tacebit. Et erunt hi fructus Loioliticae sine Philofophiae siue Theologiae: & non exclamem, *tribus Anticyris capus insanabile?*

XLVI. Abras disputat aliter §. 7. sect. 7. Si quæ contradictio esset, ergo vel à parte corporis, vel à parte quantitatis. At neutrum: Probat, non à corpore: quia vnitas loci nihil confert ad vnitatem corporis: hoc probat: quia corpus vnum sit, antequam in loco contineatur. Non à quantitate, simili ratione: quia vnitas loci nihil confert ad vnitatem quantitatis: quod hæc in corpore consideretur, antequam corpus sit in loco.

XLVII. Atqui mera est nugatio, aut quid peius. Nam primo, quid monstri est corpus distinguere à quantitate? Atqui corpus, vt sit corpus, habet à quantitate: adeo vt ratio corporis sit ipsa quantitas, id est, differentia specifica per quam substantia distribuitur in spiritum & corpus: vnde factum, vt quantitas contineatur in ipsa corporis definitione; nimirum trigemina mensura. Quare, tam absurdum est Abræ commentum, quam si hominem distinxisset à sua ratione: aut animal ab animatione. Tolerabiliter distinguere substantiam à quantitate: sed corpus à quantitate nulla ratio pari potest.

XLVIII. Deinde, quid illud est, *vnitas loci nihil confert ad vnitatem corporis*? Constituendamne, an demonstrandam? Nam ad constituendam, concedo nihil conferre vnitatem loci, quod probant argumenta subiecta. Sed quid tum? Nam ego quidem vim consequentiae nullam video. Nulla, inquam consequentia est. Si vnitas loci nihil conferat ad vnitatem constituendam corporis, Ergo contradictoria non sunt, corpus esse vnum, & esse in multis locis. Etenim etsi accidentia nihil conferant ad constituendam vnitatem corporis, tamen certissimum est contradictoria esse, vnum corpus esse, & tamen longum & breue: sanum & ægrum: album & nigrum. Tam enim contradicunt vnitati ea quæ ex vnitatem pendunt: quam ea ex quibus pendet vnitas.

XLIX. Nihil autem conferte vnitatem loci, ad vnitatem corporis demonstrandam; omnino falsum: neque demonstratur argumentis ab Abra. Nam etsi vnitas corporis prior sit localitate; tamen falsum est non demonstrari vnitatem corporis ab vnitatem loci. Non enim omnes demonstrationes necesse est esse à prioribus: & possunt aliquæ peti à posterioribus, vt cuius Logico notum. Maxime ab iis quæ ratione tantum non etiam tempore posteriora sunt: cuiusmodi hoc est. Nam etsi vnitas loci pendeat ab vnitatem corporis, ac proinde hæc illa prior sit: tamen certum est; nunquam vel momentum dari posse in quo fuerit corpus & non in loco, & non in vno loco. Quare hæc prioritas rationis est tantum, non temporis, vt dixi. Porro, quis nescit & aspectum syderum nihil conferte ad constituendam noctem, & esse posteriorem nocte, & tamen recte concludi, si apparent sydera, ergo nox est: ita contradictionem implicari, si dicas noctem non esse, & sydera apparere?

L. Sextum Argumentum: Si anima, si Angelus, non potest esse pluribus simul locis. Ergo, multo minus corpus. Consequentia necessaria. Quia tum Angeli, tum anima humana, sunt naturæ simplicioris, & proinde minus obnoxia loci affectionibus. Probatum anteceditens ex Athanasii ad Antiochum quæst. 26. *πῶς, εἴπε μοι, μὴ ἂν ὅσα ψυχὴ μνηστὴ Πάτρῳ, ἢ Πατρὶ, διωκαται ὑπὲρ αὐτῶν ἑνὶ ἁπλοῦ ἐν τῇ μνήμῃ αὐτῆς ἐπιφανῶν, ἢ ἐν ἁλλοῖς τοῖς αὐτῆς ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ, ἢ ἐν ἁπλοῦ ἐν τῇ μνήμῃ αὐτῆς ἐπιφανῶν, ἢ ἐν ἁλλοῖς τοῖς αὐτῆς ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ, ἢ ἐν ἁπλοῦ ἐν τῇ μνήμῃ αὐτῆς ἐπιφανῶν, ἢ ἐν ἁλλοῖς τοῖς αὐτῆς ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ.* Quomodo, eadem mihi, vna existens beati Petri, aut Pauli, anima, potest in eodem momento apparere in suo monumento, & in mille templis suis per totum mundum: hoc enim nec Angelus vnus facere posset aliquando. Solius enim Dei est in duobus locis, & per totum mundum in eodem momento iuuenti.